Toto číslo vyšlo s podporou Hudobného fondu

V ČÍSLE: ● O koncepcii Roku slovenskej hudby s L. Burlasom ● Koncertný cyklus na Hrade ● Hovoríme s B. Warchalom ● Kupkovičova Trojruža v SND ● Pražské ND v Bratislave ● O kontaktoch s Kanadou ● Storočnica D. Mitropoulosa ● Informácie ● Servis HŽ

Hudobný život '96

ROČNÍK XXVIII. ● 4 Sk 7. 2. 1996 3

Pohľady na obrazovku

V súčasnosti v našej verejnosti čoraz silnejšie rezonuje otázka riadenia, kvality a koncepcie programu Slovenskej televízie. Nás však v tejto chvíli zaujíma naozaj iba program, ktorý, ako sme už toľkokrát počuli, je určený najširším vrstvám našej spoločnosti. Presvedčujeme sa, že televízny program nemožno špecifikovať pre odborníkov a neodborníkov, alebo povedané športovo na priaznivcov alebo nepriaznivcov (v športe sa to však zvrchovane rešpektuje) a navždy zrejme zostane sociologickým tajomstvom, kto je ten, čo reprezentuje priemer, o ktorý sa opierajú početné výskumy, no najmä šéfovia a tvorcovia televízneho programu.

Pravda, v istom zmysle aj my, hudobníci, ako koncesionári, radi by sme si v televízii prišli „na svoje", radi by sme si pozreli zaujímavé, ale aj unikátne hudobné programy či filmy so svetovými osobnosťami (alla Callasová), majúce dosah na estetickú mobilizáciu občana. V poslednom čase sa síce „roztrhlo vrece" s hudobnými programami, pravda, väčšinou staršieho dáta, ale za zmienku stoja aj programy nové, najmä profily umeleckých osobností. Problematická je tu otázka spoločenského dosahu a ohlasu týchto programov.

Problém štruktúry televízneho vysielania hudobných programov ja osobne vidím v troch polohách: po prvé - ako situovať jednotlivé umelecké žánre a druhy v okolitom konkurenčnom prostredí súkromných staníc a najmä káblovej sieti signálu, po druhé - v únosnej dramaturgii, publicite a v spôsobe ponuky jednotlivých programov, a po tretie - je to verejná kontrola televízneho programu ako najvplyvnejšieho média po stránke kvality. Myslím tým na odbornú publicistiku a kritiku.

Na tomto mieste nemožno podrobne hovoriť k jednotlivým problémom, no zdá sa mi, že je tu aj istá ľahostajnosť našej hudobnej verejnosti k televíznemu hudobnému prejavu. Zdá sa mi, že televíziu skôr potrebujeme ako servis pre isté akcie, ako pre šírenie umeleckých hodnôt. Pravdou tiež je, že na predvianočnej tlačovke sa okrem mňa z vyše desiatich pozvaných nik nedostavil. Televízia je totiž vec verejná, nie záujmová. Oceňujem totiž úsilie redakcie o pôvodnú tvorbu, no bude to výstrel do vzduchu, keď jeho ohlas nebude rezonovať vo verejnosti.

Zisťujem, že mnohí známi sa o ničom inom už nebavia, ako o programoch káblovej televízie, a vždy vedia kedy, kde, čo bude aj bez programu. My, čo bývame v samotnom kultúrnom srdci mesta, podľa Staromestských novín, káblovú televíziu v tomto roku a pravdepodobne ani v budúcom mať nebudeme. Kto vie prečo? Asi preto, aby som nezabudol na kultúrne hodnoty spred 20-30 rokov a nekazil sa „duchom" sveta. Skrátka, som odsúdený na kultúru očami našej televízie. A tak nemám aspoň problémy, zostáva viac času na prácu, živú či reprodukovanú hudbu, čítanie a hobby. Len či z ostatných kanálov sveta dostane naša spoločnosť to, čo by jej z hľadiska estetických potrieb osožilo. To je však starosť a zodpovednosť iných a dúfam, že na to myslia aj tvorcovia tak dlho očakávanej novej štruktúry. Či sa budú diať zázraky, to neviem. Viem len jedno, že problém hudobných programov zostane otvorený.

A propos: ak chce niekto písať o televíznych hudobných programoch, stránky časopisu sú mu prednostne k dispozícii.

MARIÁN JURÍK

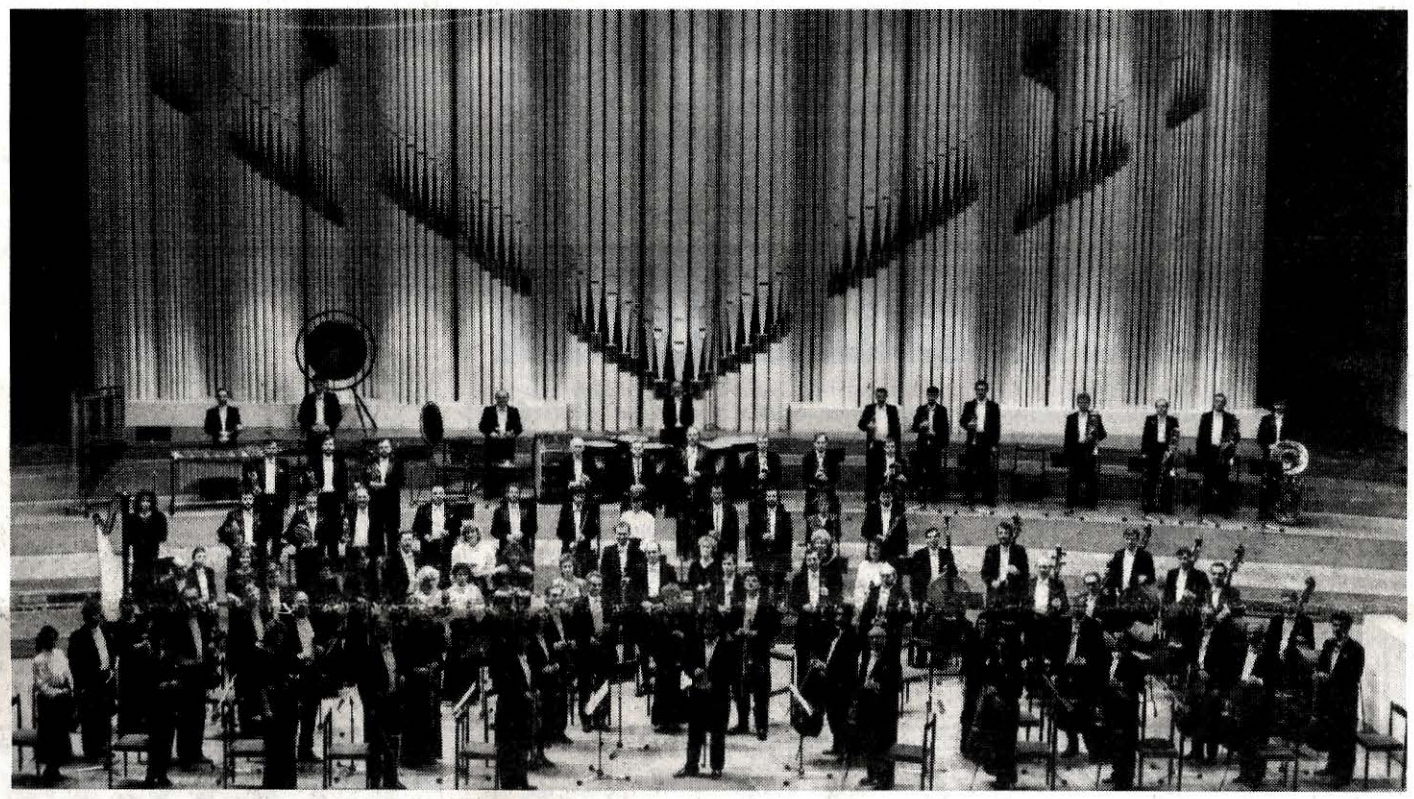

Symfonický orchester slovenského rozhlasu so svojím šéfdirigentom Róbertom Stankovským otvorili 28. januára slávnostným koncertom Rok slovenskej hudby. Účinkovanie tohoto telesa zároveň symbolicky pripomenulo tohtoročné jubileum - 70 rokov rozhlasového vysielania na Slovensku.

ROK SLOVENSKEJ HUDBY OTVORENÝ...

Minulý rok vyhlásil minister kultúry SR Ivan Hudec rok 1996 za ROK SLOVENSKEJ HUDBY. Nasledovné prípravy, ktoré sa zakladali na iniciatíve jednotlivých hudobných inštitúcií či jednotlivcov i napriek tomu, že dostávali určité kontúry, na prelome rokov ešte neboli jasne čitateľné. Po menších programových zmenách a vyjasňovaní základnej koncepcie Roku slovenskej hudby, došlo 28. januára t. r. k oficiálnemu aktu, ktorým sa Rok slovenskej hudby stal skutočnosťou. Pri tejto príležitosti sme požiadali predsedu Komisie pre RSH prof. Ladislava Burlasa, Dr.SCs. o niekoľko slov.

◆ Po istých „opravách" sa Rok slovenskej hudby rozbehol. Našich čitateľov bude iste zaujímať informácia, aký je súčasný stav rozpracovanosti Roku slovenskej hudby a čo bude potrebné v jeho doterajšej koncepcii dotvoriť?

- Rok slovenskej hudby 1996 sa začal pripravovať už minulý rok. Na základe viacerých podnetov zo strany hudobných inštitúcií, usporiadať takéto široko koncipované podujatie, osvojilo si Ministerstvo kultúry SR tento projekt a zaštítilo ho i príslušnou morálnou i finančnou pomocou. Prípravný výbor Roku slovenskej hudby pracoval do 31. decembra 1995, potom od 1. januára 1996 vymenoval pán minister kultúry Komisiu MK pre tento projekt. Komisia „zdedila" už takmer dokončenú publikáciu s 99 číslovanými stranami. Komisia dala publikáciu posúdiť viacerým expertom, ktorí navrhli čiastočné zmeny a doplnky, ktoré sa ešte vzhľadom na stav výroby budú dať realizovať. Niektoré nedostatky vznikli aj pod vplyvom časovej tiesne koncom roka 1995, pretože publikácia mala byť k dispozícii už na otváracom koncerte RSH 1. januára 1996. Udalosti sa však vyvinuli ináč. Slávnostný koncert k Roku slovenskej hudby s patričným diplomatickým protokolom a s účasťou pozvaných osobností bol stanovený na 28. januára a publikácia, o ktorej som sa zmienil, príde do obehu, len čo bude hotová. Zámer Roku slovenskej hudby zostáva nezmenený a jeho cieľ je dostať do kultúrneho povedomia našej spoločnosti hodnoty, ktorými slovenská hudba dnes disponuje a zúčastňujú sa ho koncertní umelci, skladatelia, muzikológovia, jedinci i inštitúcie, ktoré hudbu produkujú a šíria. Dozaista významnú úlohu v tomto projekte bude mať Slovenská hudobná únia i koncertná agentúra Slovkoncert. Základná koncepcia je od začiatku jasná, jej realizácia je však otvorená pre všetky inštitúcie i osobnosti, ktoré chcú prispieť k šíreniu hodnôt našej hudobnej kultúry, pretože jej spoločenské prijatie sa môže uskutočňovať jedine cestou praxe a aktivít, spolupráce na základe zjednocujúcej idey,

ktorú vytýčil Rok slovenskej hudby ako svoj zámer.

◆ Rok slovenskej hudby, ako ho poznáme z pôvodného vyhlásenia, vychádzal vo svojej koncepcii z istých výročí v spomínanej publikácii, žiaľ, nie kompletných. Znamená to, že dramaturgickou kostrou podujatí budú jubilujúci autori či interpreti? Veď aj po minulé roky i v rokoch budúcich si pripomenie-

(Pokračovanie na str. 3)

Zo zlatého fondu

Komu sa podarilo v nedeľu 28. januára prebrodiť záľahy snehu v bratislavských uliciach, mal príležitosť zúčastniť sa na slávnostnom koncerte, tentokrát orchestrálnom, ktorý otváral Rok slovenskej hudby. Poriadateľmi boli Ministerstvo kultúry SR, Slovenská hudobná únia, Slovenský rozhlas a Slovenská televízia, posledné dve spomínané inštitúcie opatrili mediálne prenosy v priamom vysielaní, takže vzdialenejší záujemcovia, aj tí, ktorých odradila meteorologická nepriazeň, mohli si sprítomniť celebráciu hudobnej kultúry priamo doma. Slávnostný charakter koncertu umocnila prítomnosť početných hostí i zástupcov Národnej rady a vlády republiky na čele s ministrom kultúry Ivanom Hudecom. Vo svojom úvodnom otváracom prejave začrel do fundamentu staroslovanskej mytologickej slovesnosti, peknou a priliehavou metaforou načrtol paralelu hudby s najdokonalejšou bohyňou-múzou... Rok slovenskej hudby sa tak vydal na svoju znelú púť.

Symfonický orchester slovenského rozhlasu so svojím **šéfdirigentom Róbertom Stankovským** a sólistami naplnil program hudbou zostavenou z diel zlatého fondu slovenskej hudby, počnúc **J. L. Bellom (Slávnostná predohra Es dur), J. Cikkerom (Concertino pre klavír a orchester)** cez **E. Suchoňa (Tri piesne pre bas a orchester)** k **A. Moyzesovi (suita Dolu Váhom).** Tu mi nedá, aby som sa nepristavila pri dramaturgickej stránke koncertu. Pred dvoma týždňami som v HŽ komentovala mirbachovský koncert, ktorý bol mimochodom tiež úvodným podujatím k Roku slovenskej hudby, konkrétne jeho komornej časti. Nenamietam proti autorskému zastúpeniu, ktoré bolo mimochodom takmer do bodky zhodné, teda orientované k onomu zlatému fondu. Myslím si skôr, že oba programy vo svojich zostavách mohli byť volené uvážlivejšie, nápaditejšie. Ak reprezentoval Suchoňovu tvorbu v komornej sfére vokálny cyklus, nemuselo sa tak nutne zopakovať aj pri orchestrálnom koncerte. Celkom ochotne by som si bola vypočula niektorý z Majstrových trebárs čisto orchestrálnych opusov (napríklad Baladickú suitu, ktorá premiérovo odznela práve pred šesťdesiatimi rokmi)... Podobne pri voľbe z diela J. Cikkera: Ak odzneli klavírne variácie v rámci komorného koncertu, mohli sa zostavovatelia obzrieť po iných farbách v zmysle orchestrálneho obsadenia...

Nezávidím orchestrákom, ani dirigentovi, ktorí sú nútení tvoriť na svojom domovskom pódiu, situovanom síce v atraktívnom prostredí sály Koncertného štúdia, z akustického hľadiska však dosť výrečne spochybňujúceho prácu odborníkov z tohoto špecifického odvetvia fyziky. Hľadám vždy ako poslucháč optimálnu polohu a priznávam, vždy mi trvá nejaký čas než dokážem senzory pri vnímaní adaptovať na „filtre" hluchých miest.

Róbert Stankovský

Do sveta hudby sme vstúpili cez Bellovu Slávnostnú predohru Es dur, skladbu, v kontexte skladateľovej tvorby viac nezáväznú, jubilóznu, predurčenú a cielenú zrejme na podobné príležitosti.

Silvia Čápová-Vizváryová bola opäť (tak ako v spomínanom komornom matiné) sólujúcou klaviristkou. Tentokrát tlmočila náročný part Cikkerovho opusu 20 - Concertina. Je to skladba podliehajúca kompozičnej logike, presne určenému tektonickému rozvrhu, myšlienkovej koncepcii, predsa však - mierne zahmlieva autorov rukopis v jeho jednoznačnosti. Dramaturgická línia skladby je akoby presýtená, dramaticky preexponovaná - o to väčší obdiv si zasluhuje sólistka, so svojim zdanlivo nevyčerpateľným ohniskom energie, technickej bravúry i schopnosti zjednotiť sa s tlmočeným textom.

Tri piesne pre bas a orchester (na poéziu M. Válka, P. Štilichu a J. Smreka) náležia k pozdnému tvorivému obdobiu E. Suchoňa. Ich obsah, filozofická priam mystická reflexia je v nich zvýraznená doslova viacdimenzionálne. Je tu zafixovaná nefalšovaná autorova ľudská i umelecká konfesia, prenikavá, úderná. Interpretačný, spolutvorivý vklad Petra Mikuláša bol aj tento raz viac než imponujúci. Hovoriť o jeho speváckych parametroch by bolo opakovaním kladov až superlatívov, ktoré v posluchačovi doznievajú po každom jeho plne angažovanom stvárňovaní.

Napokon - Moyzesova suita op. 26 Dolu Váhom zavŕšila slávnostný koncert. Prehovorila opäť sviežou rečou, neprchajúcim pôvabom, motivickou dôvtipnosťou. Potvrdila svoje pozície radiace ju k výpočtu diel zlatého fondu.

Zaslúžený aplauz patril - aj patrí - orchestru a jeho osvedčenému lídrovi. Ich výkon bol dôstojným vkladom k rozbiehajúcemu sa Roku slovenskej hudby, a rovnako, pripomenutím si 70. výročia rozhlasového vysielania na Slovensku.

LÝDIA DOHNALOVÁ

G. ALBRECHT ODSTÚPIL

„Šéf bez kompetencií nie je šéfom," povedal odstupujúci nemecký dirigent Gerd Albrecht na mimoriadnej tlačovej konferencii, ktorú zvolal do pražského Rudolfína.

Súčasne s okamžitou platnosťou vypovedal svoju zmluvu ministrovi kultúry Pavlovi Tigridovi. Podľa Albrechta na vine nie je žiadny kultúrny dôvod, ale politická obmedzenosť. Gerd Albrecht v tom naráža na novelizáciu štatútu Českej filharmónie, ktorá mu od 15. januára odobrala rozhodujúce právomoci a podriadila šéfdirigenta generálnemu riaditeľovi. *„Rozhodnutie preniesť umelecké úlohy v podstate na tretiu osobu narušuje bázu našich zmluvných vzťahov. Pokračovať v zmluve sa tak stalo pre mňa umelecky aj ľudsky neúnosné. Preto dávam okamžitú výpoveď. Od tejto chvíle už nie som k dispozícii,"* napísal Albrecht v liste Tigridovi. Pre zaujímavosť, na miesto šéfdirigenta Českej filharmónie nastúpil Gerd Albrecht v roku 1993 a jeho zmluva mala vypršať v júni 1998. Ako však sám zdôraznil, hranie s Českou filharmóniou bolo preňho veľkým zážitkom a je mu ľúto celej kauzy, ktorá sa vliekla už od roku 1994. Podľa informácií, ktoré uverejnili niektoré české denníky, je situácia vo filharmónii dnes veľmi povážlivá. Orchester sa rozdelil na dva tábory, na priaznivcov a odporcov Gerda Albrechta. Aj keď sa spory vraj neprejavujú na umeleckých kvalitách orchestra, medziľudské vzťahy sa natoľko zhoršili, že niektorí hráči z tohto kedysi prestížneho telesa odchádzajú hrať radšej do cudziny. Okrem toho hrozí pretŕhanie bohatých medzinárodných kontaktov. Podľa muzikológa Jiřího Pilku, ktorý pracoval v odbornej komisii pre ministra kultúry, nebol Albrecht dobre vybavený na to, aby zastával funkciu šéfdirigenta takého významného telesa. Podobné ťažkosti mal v tomto postavení údajne počas svojho pôsobenia v rokoch 1975 až 1980 vo Švajčiarsku. Aj tam bojoval s neprestajnými škandálmi a svojím rozporuplným správaním sa.

ALENA BOROVIČKOVÁ

(Prevzaté z Pravdy)

POŽIAR V BENÁTSKEJ OPERE

Prekrásna neoklasicistická fasáda a obvodové múry 204-ročnej benátskej opery La Fenice, ktorú v pondelok 22. januára v noci zničil požiar, ešte stále stoja. Z vonkajšej strany sú síce čierne, ale oheň sa ich prakticky nedotkol. Teraz je naliehavé staticky ich podoprieť, aby nespadli. Z vnútrajška divadla však zostala iba dymiaca hromada popola a ruín, podobne ako pri požiari v roku 1836. La Fenice, ktorá patrí k najprestížnejším operám vo svete, mala 1500 kresiel a po prvý raz otvorila návštevníkom dvere 16. mája 1792.

Najpravdepodobnejšou príčinou požiaru, ktorý sa podľa prvých hypotéz začal v hlavnej lóži alebo na treťom poschodí budovy vzdialenej iba niekoľko sto metrov od Námestia Sv. Marka, bol zrejme elektrický skrat. Podľa mienky požiarnikov a polície, zdá sa, že oheň si nevybral nijakú ľudskú obeť. Včasnému príchodu pomoci zabránili uzučké uličky v okolí budovy, ako aj to, že najbližšie vodné kanály sa práve bagrujú. Požiarnici museli pumpovať vodu až z lagúny. Vrtuľníky, ktoré polievali susediace budovy, zasiahli krátko po 23. hodine, keď už bolo divadlo takmer zničené. Na požiar upozornil strážnik na obchôdzke krátko po 21. hodine. Divadlo od augusta minulého roka reštaurovali a v rámci rekonštrukcie sa mal vybudovať aj nový protipožiarny systém. Opera mala otvoriť svoje brány pre divákov v marci predstavením Mozartovej opery Don Giovanni a džezovým koncertom Woodyho Allena.

Talianska vláda včera na záchranu benátskej opery vyčlenila 20 miliárd lír, čo je zhruba 12,5 milióna dolárov.

(TASR)

Slovkoncert na prahu nového roka

Súčasné i plánované aktivity agentúry Slovkoncert, ako aj bilancia činnosti v minulom roku boli hlavnou témou tlačovej besedy, ktorú Slovkoncert usporiadal na začiatok roku 1996. Ťažisko činnosti Slovkoncertu je predovšetkým v koncertných podujatiach mimo hlavného mesta, v jednotlivých regiónoch Slovenska. Aj v Bratislave však Slovkoncert pravidelne dvakrát mesačne poriada nedeľné matiné v Mirbachovom paláci, príležitostne rôzne mimoriadne koncerty a, samozrejme, najväčšie podujatie - Bratislavské hudobné slávnosti. Napriek istým ekonomickým problémom, súvisiacimi s transformáciou miestnej kultúry, darí sa Slovkoncertu naďalej zabezpečovať pravidelný koncertný život v mestách s viacročnou tradíciou a kultúrnym zázemím. Úspešné sú aj tradičné letné hudobné festivaly v kúpeľných mestách: Piešťanoch, Trenčianskych Tepliciach, Bojniciach, Dudinciach, Bardejovských kúpeľoch a v ostatnom čase aj v turistických centrách Vysokých Tatier. V minulom roku Slovkoncert zabezpečil takmer 1500 koncertných podujatí, pričom okrem večerných koncertov sú početné najmä výchovné koncerty pre školy. Osobitnou činnosťou sú koncerty na zastupiteľských úradoch a slovenských inštitútoch. Vlani sa napríklad vo Viedni predstavilo Slovenské dychové kvinteto, súbor Speculum, flautovo-gitarové duo manželov Zsapkových, sopranistka Eva Blahová s klaviristkou Elenou Händlerovou a SKO. Dvadsaťpäť programov sa realizovalo v Slovenskom inštitúte v Prahe, s veľmi pozitívnym ohlasom.

V marci pripravuje Slovkoncert prvý ročník medzinárodnej speváckej súťaže L. Poppovej. Zatiaľ sa na ňu prihlásilo vyše päťdesiat súťažiacich zo 16 krajín celého sveta, čo je na začínajúcu súťaž pozoruhodný záujem.

M. HANZELOVÁ

NA PAMÄŤ RODÁKOVI

Rok slovenskej hudby je znamenitou príležitosťou lepšie sa rozpamätať i na to, čo už bolo vykonané, pripomenúť si mená a diela autorov, ktorí dnes už nie sú medzi nami. O jednom takomto významnom výročí - nedožitej storočnici šamorínskeho rodáka, prof. Štefana Németha-Šamorínskeho sme hovorili s pani Ingrid Ginzeriovou, riaditeľkou Základnej umeleckej školy v Šamoríne, ktorá si nedávno pripomínala 35. výročie svojej existencie a už roky sa snaží o svoje premenovanie po tomto slávnom rodákovi.

Mám pred sebou korešpondenciu ešte z roku 1970, kde sa vedenie školy obracia na nadriadené orgány so žiadosťou o udelenie tohto čestného názvu. Uvádza sa v nej i fakt, že prof. Németh-Šamorínsky bol v stálom kontakte so školou, že ako Bartókov žiak vo významnej miere prispel k rozvoju slovenského hudobného umenia a školstva. Žiadosti a návrhy sa opakovali v ďalších rokoch...

- Naša škola sa prakticky 25 rokov snaží o udelenie čestného názvu podľa mena nášho veľkého rodáka. Roky totality neboli tejto myšlienke priaznivo naklonené. Výhrady boli často formálne. No hlavná, nevyslovená výhrada bola tá, že od roku 1924 po štúdiách v Budapešti a vo Viedni pôsobil Štefan Németh-Šamorínsky ako organista v Dóme sv. Martina. Veľkým úspechom našej školy bolo, že sme v roku 1984 mohli zriadiť pamätnú izbu skladateľa, ktorá je až do dnešných dní ozdobou našej školy.

◆ ZUŠ v Šamoríne už dávno čerpá z odkazu svojho veľkého rodáka...

- Je isté, že na prvom mieste je pedagogická práca. Súčasťou našej činnosti sú i kontakty s družobnými školami v Taliansku, Rakúsku a Maďarsku. Výsledky práce vyše 600 našich žiakov sa zúročujú v početných koncertoch, ktoré realizujeme počas celého školského roka a aj v priebehu festivalu starej hudby SAMARIA, ktorý sa v dvojročných intervaloch koná v našom meste.

◆ ZUŠ v Šamoríne so svojou prekrásnou koncertnou sálou je kultúrnym centrom mesta.

- Bola by som rada, keby tomu tak bolo a Šamorín sa i naším pričinením stal skutočným mestom hudby. Máme na to ideálne podmienky, veď podpora i zo strany primátora je veľká. Všetci si uvedomujeme, že

takmer sedemstoročnú kultúrnu tradíciu mesta treba naďalej pestovať. Pre našu školu by aj preto bolo veľkou cťou, niesť meno svojho slávneho rodáka. Bola by to príležitosť na postavenie busty skladateľa pred našou školou a usporiadanie koncertu z jeho tvorby. Radi by sme naň pozvali jeho zasvätenú interpretku a spolupracovníčku pani Helenu Gáfforovú. Využívam teda túto príležitosť a obraciam sa na našu pospolitosť, aby sa práve v Roku slovenskej hudby nezabudlo na túto časť našej duchovnej minulosti.

Pripravil IGOR BERGER

Zanikne SKO?

Slovenský komorný orchester sa pod vedením svojho zakladateľa a umeleckého vedúceho Bohdana Warchala zaradil medzi najlepšie európske komorné telesá a stal sa po tridsiatich piatich rokoch umeleckej činnosti doslova legendou. SKO - to bola roky značka kvality, ktorú uznávala, obdivovala a kupovala celá Európa, ale aj Amerika či ďaleké Japonsko. Neopakovateľný zvuk, spôsob interpretácie, jedinečný warchalovský štýl dala tomuto súboru osobnosť Bohdana Warchala; SKO boli pre nás Warchalovci. Od jesene to však už nie je pravda. Bohdan Warchal sa rozhodol odísť z SKO a Slovenskej filharmónie, ktorá je domovskou inštitúciou telesa takmer tridsať rokov. Ako sám povedal, pre rozdielne názory s vedením SF na niektoré nazvime to organizačno-ekonomické otázky. Mnohí dúfali, že sa nájde kompromisné riešenie, prijateľné pre obe strany a majster Warchal svoje rozhodnutie predsa len zmení. Žiaľ, nestalo sa tak... Aká je momentálna situácia v SKO a aké plány má na najbližšie mesiace, opýtali sme sa preto dnes už bývalého umeleckého šéfa SKO Bohdana WARCHALA:

- Slovenský komorný orchester ostáva vo filharmónii, odišli z neho len niekoľkí členovia a pokiaľ viem, na ich miesto ako aj na post umeleckého šéfa je vypísaný konkurz. Moje rozhodnutie odísť je definitívne, nemohol som konať ináč. Svoje stanovisko som vyjadril aj v otvorenom liste riaditeľovi SF, kde som reagoval na jeho tvrdenia o „parazitovaní" komorných telies na Slovenskej filharmónii. Myslím, že opak je pravdou, SKO dlhé roky úspešne reprezentoval Slovenskú filharmóniu, zapĺňal koncertné sály a bol nie malým finančným prínosom pre túto inštitúciu. Hoci som si svoj už dávnejšie plánovaný odchod z SKO predstavoval inak - postupne vyskúšať a angažovať vhodných kandidátov na tento post a zostať ešte nejaký čas umeleckým šéfom - situácia sa vyvinula inak. Nie som však urazený ani necítim nejakú krivdu. Myslím, že som pre tento súbor venoval maximum svojich síl: tridsaťpäť rokov som nemal žiadne iné úväzky a so všetkou intenzitou som sa sústredil na umelecký rast SKO. Dnes želám svojim kolegom, aby sa im darilo pod novým vedením a som optimista aj čo do ďalšej perspektívy SKO. Ak sa umeleckým šéfom stane vyhranená umelecká osobnosť, hovorí sa, že záujem majú páni Danel, Jablokov a Bogacz - bude to iste iné, ako to bolo doteraz, ale nemusí to byť horšie. Naopak, verím, že to bude vynikajúci orchester a naďalej bude napredovať...

● Založili ste SKO a venovali mu podstatnú časť svojho tvorivého života. Ak by bol záujem zo strany súboru, súhlasili by ste so spoluprácou na niektorých projektoch a koncertoch?

- Predpokladám, že nový umelecký šéf sa bude orchestru venovať s plným nasadením a teda moje hosťovanie nebude mať opodstatnenie. Ale ja som otvorený ku každej umelecky zaujímavej ponuke na spoluprácu. Hoci sa chcem teraz predovšetkým sústrediť na moju pedagogickú prácu na Vysokej škole múzických umení, rád by som si i naďalej udržal kontakt so živou hudbou.

Šťastné chvíle s SKO... Snímka M.

● Aké budú teda vaše najbližšie aktivity v koncertnej činnosti, dostali ste už takúto pre vás zaujímavú a akceptovateľnú ponuku?

- Najbližšie ma čaká účinkovanie s Pražským komorným orchestrom bez dirigenta, v Prahe budeme mať 4. februára prvý koncert, kde uvedieme Concerto grosso Z. Lukáča a Schubertovu 4. symfóniu, s nimi vystúpim potom ešte na ďalších dvoch koncertoch v Prahe, o. i. s Händlovou Vodnou hudbou. V apríli by som mal s nimi absolvovať zájazd do Nemecka a v máji do Japonska. Na jeseň som prisľúbil účinkovanie s orchestrom Sebastian v českých Tepliciach, toto teleso i tu poriadané koncerty majú dlhoročnú tradíciu, orchester svojho času založil Libor Pešek.

● A čo slovenské súbory, hoci Cappella Istropolitana...?

- Zatiaľ ma nikto neoslovil, ale ako som už povedal, rád prijmem každú ponuku pre mňa umelecky a interpretačne zaujímavú, samozrejme, v rámci mojich časových možností.

Pripravila M. HANZELOVÁ

ROK SLOVENSKEJ HUDBY OTVORENÝ...

(Dokončenie zo str. 1)

me viacero významných výročí. Ako sa k tomuto problému stavia komisia, ktorú vedieš?

- Koncepcia Roku slovenskej hudby, ako som už uviedol, nie je založená na princípe jubileí či výročí, bolo by však nespravodlivé si nevšimnúť časovú súvislosť s istými životnými údajmi, osobnosťami, ako bol napr. Ján Levoslav Bella, alebo Alexander Moyzes. Dvojstranová príloha na konci chystanej publikácie k Roku slovenskej hudby nie je základom projektu, hlavný zámer nespočíva na životných jubileách. Ak sú v tomto zozname jubileí a výročí nedostatky, je to len autorský lapsus, ale nie problém, s ktorým by sa bolo treba zaoberať ako s principiálnou otázkou.

◆ Avšak Rok slovenskej hudby by mohol byť prvou príležitosťou fundovanejšie s odstupom času nazrieť aj do doterajšieho vývoja slovenskej hudby, objasniť si jej niektoré východiskové pozície i jej smerovanie, od základov našej tvorby až po najživšiu súčasnosť. To by, myslím, mohlo byť vďačnou a vítanou témou pre muzikologické sympózium...

- Ak ide o zámer šíriť nesporné hodnoty slovenskej hudobnej kultúry, otázka „problematických miest" nie je azda primárnou úlohou Roku slovenskej hudby. Napokon v umení sú diela a ich hodnotenie vec veľmi relatívna, pluralita štýlov a techník minulosti i súčasnosti tak rozsiahla, že komplex týchto otázok nemožno riešiť jednorázovo. Ale ak príde podnet, aby sa konferencia či sympózium s cieľom morálnej a hodnotovej katarzy uskutočnili, niet v tomto smere prekážok. Preto je aj program Roku slovenskej hudby „otvoreným systémom". Poviem to obrazne: ak ide

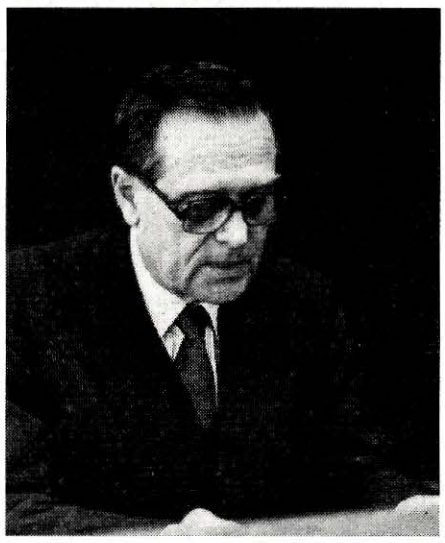

človek na slávnostný koncert a recepciu, nie je práve najvhodnejšie v konverzácii hovoriť o svojej reume alebo iných neduhoch.

◆ Rok slovenskej hudby iste bude chcieť dať pozitívne signály o našej hudbe aj smerom do zahraničia. Ako vidíš tento aspekt?

- Slovenská hudobná kultúra má v súčasnosti dve dimenzie; v ktorých sa žiada zvýšená aktivita a kultúrna sebarealizácia. Je to jednak domáce prostredie, v ktorom sa žiada rozširovať hodnoty skladateľské i interpretačné, veď našich umelcov rôznych profesií je značný počet a ich úroveň zodpovedá aj najprísnejším kritériám. Kultúrne bohatým je národ, občianstvo, ak si dokáže tieto hodnoty osvojovať, mať vedomie kultúrnej integrácie a spolupatričnosti napriek vnútornej diferencovanosti. Druhým, nie menej dôležitým faktorom je rozširovanie kultúrnych kontaktov so zahraničím. Ak v minulosti prevládali v našich dejinách skôr akulturačné procesy, osvojovanie si európskeho a svetového hudobného bohatstva, teraz kladieme dôraz aj na druhú dimenziu vzájomných kontaktov. O slovenskej hudobnej kultúre sa v Európe i v ostatných častiach sveta určite vie. Sme však presvedčení, že slovenská hudobná kultúra má ešte ďalšie hodnoty, ktoré sa pre rôzne príčiny nedostali do povedomia zahraničných kruhov v takej miere, ako si to zasluhujú. Myslím tu predovšetkým na skladateľskú tvorbu, ktorá v dobe celosvetovej skladateľskej explózie, ponuky a dopytu, nie je adekvátne známa. Myslíme na tento problém a urobíme čo bude v našich silách a možnostiach.

◆ Keďže prof. Burlas je aj predsedom festivalového výboru Bratislavských hudobných slávností, a hoci sme len na začiatku nového roka, prípravy festivalu sú už v plnom prúde, myslím si, že nezaškodí verejnosť už teraz aspoň globálne informovať čo prinesie festival v tomto roku...

- Bratislavské hudobné slávnosti 1996 (27. 9.-11. 10.) sú už v hlavnej kostre pripravené. Niečo si ponechávame ešte ako „obchodné tajomstvo", ale všeličo môžem uviesť ako súčasný stav. Súčasť dramaturgických akcentov bude nepochybne tvoriť práve zdôraznený Rok slovenskej hudby, ale aj výročia A. Brucknera (100), Manuella de Fallu (50). Dlho nesplnenou túžbou bude uvedenie Mahlerovej 8. symfónie na otváracom koncerte Slovenskej filharmónie, tri koncerty Symfonického orchestra slovenského rozhlasu (Prokofiev: Ivan Hrozný, Egon Krák, 7. symfónia Alexandra Moyzesa). Štátna filharmónia Košice uvedie dielo Ivana Paríka, Štátny komorný orchester Žilina nové dielo Ladislava Kupkoviča, Cappella Istropolitana víťazné dielo zo skladateľskej súťaže. Ďalej počítame s vystúpením United Philharmonic Orchestra (Mirko Krajčí: Requiem), účinkovať by mali tiež popredné zahraničné orchestre ako napr. Bruckner Orchester Linz, Royal Liverpool Symfonic Orchestra, Orfeus Chamber Orchestra z USA, Orchester National de Espana, Štátna filharmónia Brno, FOK-Praha, Národný orchester z Litvy. Opera SND uvedie premiéru opery Jána Cikkera Vzkriesenie. Ďalej to budú početní sólisti, zahraniční hostia v opere, komorné súbory, recitály, zborové koncerty - a dosť. Viac vám neprezradím. Aj tak je tu riziko, že v programe môžu nastať zmeny.

◆ To je pochopiteľné, no už terajšia informácia dáva plastický obraz o rastúcej úrovni festivalu. Na záver ešte jedna „festivalová" otázka. V dňoch 19.-22. októbra minulého roka bolo v Ljublani 45. zasadnutie Európskej asociácie hudobných festivalov, ktorej členom sú aj BHS. Čo bolo predmetom tohto rokovania a ako možno po tvojich doterajších skúsenostiach na čele festivalového výboru charakterizovať medzinárodné postavenie nášho festivalu?

- Európska asociácia hudobných festivalov sa na svojich zasadnutiach oboznamuje s výsledkami jednotlivých festivalov členských krajín a hľadá cesty racionalizácie a optimalizácie v spolupráci medzi festivalmi. Je to veľmi užitočná práca, pretože napomáha medzinárodným kontaktom v čase, keď sa všade šetrí s finančnými prostriedkami, pomáha racionalizovať teritoriálnu i dramaturgickú spoluprácu. Náš festival BHS, sa hodnotí veľmi priaznivo. Samozrejme, nejde o žiadne „ligové tabuľky". Skôr sa to prejavuje v pozornosti o náš festival i v množstve ponúk, ktoré nestačíme v ponúkanom rozsahu ani absorbovať. Osobné kontakty, ktoré sa na týchto stretnutiach uskutočňujú, množstvo aktuálnych informácií, sú nenahraditeľnou orientačnou pomocou dobrého, dramaturgicky zaujímavého a aktuálneho festivalu.

Vďaka za rozhovor.

Pripravil MARIÁN JURÍK

HUDBA NA HRADE

Tradičný jesenno-zimný koncertný cyklus na Bratislavskom hrade je klasickou ukážkou spolupráce dvoch inštitúcií, z ktorých jedna poskytuje priestor (historická Hudobná sieň hradu - Hudobné múzeum SNM) a druhá - Spolok koncertných umelcov pri SHÚ - kompletný dramaturgický servis a koncertujúcich umelcov. Koncertný cyklus Hudba na hrade už má svoje tradície a ustálenú podobu. Ťažiskom sú polorecitály sólistov, kombinované s malými komornými telesami. Je to vzhľadom na sieň ideálne a aj v tomto ročníku sa to osvedčilo. Stručne zopár viet o jednotlivých koncertoch.

Koncert **29. 10.** patril striedavo **Igorovi Fáberovi - hoboj** a **huslistovi Robertovi Marečkovi,** oboch citlivo sprevádzala **Dana Šašinová-Saturyová.** Fábera aj Mareček si držia posty vo viacerých koncertných telesách, ale venujú sa aj sólovým vystúpeniam. Fábera disponuje pekným tónom, ktorý uplatnil predovšetkým v dielach **Saint-Saënsa a Carla Nielsena.** V **Saint-Saënsovej Sonáte pre hoboj a klavír** bolo najmä záverečné Allegro živé a presné. V **Nielsenových Dvoch fantastických kusoch** odkryli spolu s klaviristkou pôvabné kontrastné nálady častí Romanze a Humoresque. Dali vyznieť ľúbivým romantickým melódiám, jemným harmóniám a našli spoločnú reč v rytmických pregnanciách humoresknej 2. časti. R. Mareček okrem **Händelovej husľovej Sonáty** prispel k dobrému dojmu z koncertu interpretáciou **Janáčkovej Sonáty pre husle a klavír,** predovšetkým v častiach Balada, s emotívnou paletou nálad, a Allegretto, ktoré sa vyznačovalo v jeho podaní temperamentnou prudkosťou. Na záver si spoločne všetci traja zamuzicírovali s **Romanom Mešinom (fagot)** v ešte jednej **Händelovej Sonáte B dur.**

Igor Fábera

Ďalší koncert **(5. 11.)** patril **Moyzesovmu kvartetu a klaviristovi M. Lapšanskému.** Jubilujúce teleso sa predviedlo vo výbornej forme, obzvlášť v ten večer. Hrali **Sláčikové kvarteto D dur Michaela Haydna** s neskrývaným potešením. Hráčska empatia medzi členmi kvarteta a tvorivý nadhľad vdýchli priezračnému pradivu ranoklasického diela jemné tvary, gracióżny tón, ľahkosť a vzdušnosť. Od prvých tónov hlavnej témy až po záver M. Haydnovho kvarteta D dur som vnímala aj akustický rozmer tejto skladby v hradnej koncertnej sieni. Priehľadná sadzba našla piateho interpreta - v priestore - to sa Moyzesovcom vydarilo. S rovnakým muzikantským zanietením uviedli populárne **Dvořákovo Klavírne kvinteto A dur op. 81** s klaviristom Marianom Lapšanským. Zdá sa mi rovnako dôležité zdôrazniť výstižné tlmočenie obsahu, ideálne zvolené tempá, početnosť drobných detailov, ktoré oživovali veľké celky a plochy, čo zvlášť v Dvořákovej hudbe pôsobí veľmi prenikavo. Inšpiratívna súhra medzi Lapšanským a Moyzesovcami bola posvätená vysokou profesionalitou, predstavte si za tým čokoľvek, no v ich prípade určite nechýbalo ani to najobyčajnejšie potešenie z hry. Podobný pocit z ich osobného stotožnenia sa s dielom som mala na premiére **Sláčikového kvarteta č. 8 od Ilju Zeljenku.** Dešifrovali vnútorný pulz zložitého diela, našli orientáciu v hustej sadzbe disonantných plôch, aj úseky pre dramatické gestá a expresiu - to bolo interpretačné východisko, ktoré v mnohom pomohlo prijať vyhranený skladateľský rukopis v tomto opuse. Slovami je ťažko tlmočiť obsah nového diela, ktoré počuje poslucháč prvýkrát. Komunikácia so skladbou sa vtedy nezriedka obmedzí na aktivizáciu základných významových vrstiev, a je veľmi dobré, ak už v tejto etape dielo „osloví" svojho adresáta. Zrelé, dramatickou silou nahustené dielo, skrývajúce v sebe expresívne melodicko-harmonické i komplikované rytmické štruktúry - je to znepokojivá hudba, hovoriaca hudobnými prostriedkami o „hudbe". A zaujme...

19. 11. sa publikum priam nahrnulo na vokálny koncert **altistky Marty Beňačkovej, Petra Mikuláša (bas)** a ich tradičného „sparingpartnera" **za klavírom Ľudovíta Marcingera.** M. Beňačková v piesňach **Wolfa, Loeweho, Honeggera** a P. Mikuláš v **Kafendovi, Ravelovi a Straussovi** mali v Marcingerovi profesionálneho partnera, ktorého prejav je napriek úspornosti gest ideálnym decentným protipólom ku vokálnym partom. Marta Beňačková veľmi kultivovane tlmočila poetické čaro **Wolfových piesní (Mörike Lieder 1.)** i v prekomponovanej dlhej piesni **Der Nöck (Loewe),**

Gustáv Beláček

ale zvlášť zaujala v piesni **Die verfallene Mühle,** kde mohla uplatniť zmysel pre výraznejší expresívny prejav. V piesni sa vyskytli zvukomalebné prvky v klavírnom sprievode, napodobňujúce (azda) klepot mlyna. Vrcholným číslom jej polorecitálu boli **4 piesne A. Honeggera.** Z nich každá jedna bola v interpretácii M. Beňačkovej vzorová vystihnutím obsahu, vytieňovaná jemnými náladami s celou škálou emócií v rozpätí od nostalgie (Automne), až ku pikantnosti (Saltinbanques). Celkové vyznenie Honeggrových štyroch piesní bolo vzhľadom na charakteristickú farbu jej hlasu a aj vďaka klavírnemu partu veľmi sugestívne. Dvojnásobne to však platí o vokálnom majstrovstve Petra Mikuláša, ktorý na ploche štyroch krátkych piesní **Kafendovho Cyklu** vyčaril štyri malé skvosty, vycizelované v detailoch, mnohovrstevné vo výraze, pritom zrozumiteľné vo vonkajšom prejave. Aj tá najjednoduchšia básnická metafora bola tlmočená objavnou interpretáciou textu a významu slov. Pianissimá, kdekoľvek ich Mikuláš použil, boli zrozumiteľné do posledného vokálu, utkané priam z „bielych pavučín" (pieseň Okúzlenie). Ak práve v Kafendovi som obdivovala disciplínu, s akou spevák držal na uzde svoj temperament, tak v **Ravelových Troch piesňach Dona Quichotta** dal priestor nielen svojmu temperamentu, ale okorenil vokálny prejav prvkami bujarého veselia (Chanson á boire), kontrastujúcimi s dojemnou epikou a rozmarnou hravosťou prvej piesne Chanson romanesque. Záverečný **výber zo Straussových piesní** poskytol ďalší dôkaz o všestrannom vokálnom majstrovstve tohto basistu a bol dôsledným dovršením vynikajúceho vokálneho večera M. Beňačkovej a P. Mikuláša.

Aj ďalšie dve mená boli zárukou zaujímavého koncertu. **26. 11.** dostala priestor osvedčená dvojica **violončelista Ján Slávik a klaviristka Dana Rusó-Varínska** s repertoárom **Beethoven, Schubert, Martinů.** Z ich vystúpenia chcem upozorniť najprv na sólovú časť Dany Rusó, ktorá uviedla **Beethovenovu Sonátu cis mol op. 27** v klasicky vyváženom tvare. V jej podaní bola 1. časť zdržanlivá vo výraze, bez romantického pátosu, podobne Allegretto, prudká vášeň vybuchla až na záver v technicky náročných pasážach. Z ostatných skladieb veľmi pôsobivo vyzneli **Variácie na Rossiniho tému pre violončelo a klavír od B. Martinů.** J. Slávik mohol v tejto náročnej skladbe predviesť celý arzenál technických fines, pretože Martinů doprial jednému aj druhému partu, klavír je tu vskutku rovnocenným nástrojom. Bol to po všetkých stránkach suverénny výkon, nielen v tejto skladbe, ale aj v ďalších sonátach (Martinů, Schubert - Arrpegione).

Tento koncertný cyklus má oproti iným komorným tú výhodu, že v koncertnej sieni môžu byť aj organové koncerty. **3. 12.** dostala príležitosť **Anna Zúriková-Predmerská,** na polovicu so **Slovenským dychovým kvintetom.** Zvolila si barokový repertoár, z neho chcem upozorniť na **F. Couperinovu „Messe l'usage des couyents"** vynikajúco stvárnenú, ale najmä náročnú **Bachovu Passacagliu c mol,** ktorej priebeh sme mohli sledovať vďaka jasnej stavbe celku a plasticite kontrapunktických línií. V druhej časti koncertu „zabodovalo" Slovenské dychové kvinteto, mladší generačný druh slávneho „Bratislavského". Pre súbor je charakteristická vyrovnaná hráčska úroveň (Turner, Fábera, Luptáčik ml., Mešina, Hóz), vyspelá technika a dobrá súhra. Kvalitný tónový prejav a zmysel pre iné žánre a ich štýlové záludnosti dávajú SDK možnosti hrať aj „veselší" repertoár. Tak nám to aj predviedli. S potešením som si vypočula štýlovo stvárnené **Quintetto G dur od A. Rejchu** zo začiatku 19. storočia, ale aj úpravu **Gershwinových Troch prelúdií,** delikátne načrtnutých pre 5 dychov, bravúrne zinštrumentovaných. V ich podaní výborne zneli aj **Three chantes od M. Arnolda,** akási zmes groteskných, až parodických popevkov, melódií, vtip aj irónia, ale aj paródie na sladké gýče. Prvky bitonality, rytmy ako z West Side Story, lapidárnosť aj ilustratívnosť - a to všetko vyjadrené na papieri notami a vo zvuku piatimi členmi Slovenského dychového kvinteta.

Predposledný dramaturgicky jasne ucelený koncert **3. 12.** part patril tiež k dosť vydareným. Speváčka **Magda Hajóssyová** je magnetom a rovnako priťahuje **Marián Lapšanský.** Zaujímavé boli ich polorecitály z českých piesňových cyklov a klavírnych diel. Hajóssyová predviedla v zostave **J. V. Tomášek - Z. Fibich - J. B. Foerster** jednu z možných vývojových línií piesňovej literatúry v Čechách, od nemeckého **výberu z Tomáškových piesní,** cez **Fibichov krásny cyklus Patero písní,** plných poetických obrazov duše, vtáčikov, jari, ľúbezných diev, čistej rosy až ku **Foerstrovým Milostným písním** - všetky zaspievané s vytríbeným citom, majstrovsky

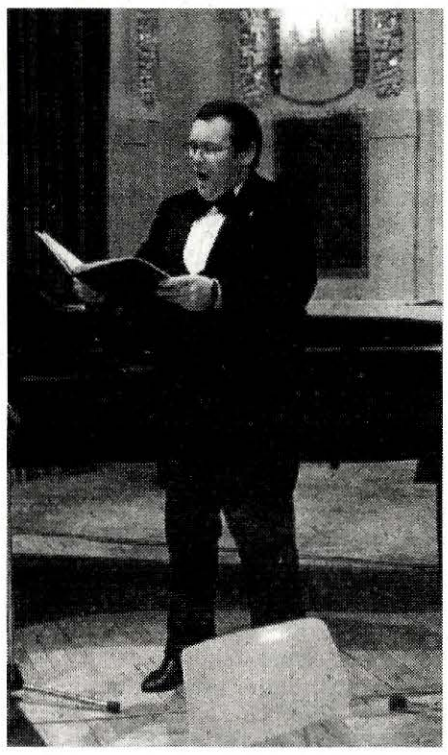

Peter Mikuláš Snímky M. Jurík

modelované podľa obsahu a v dokonalej zhode so stálym komorným partnerom. M. Lapšanský doplnil túto českú líniu vynikajúco stvárnenou **Dvořákovou suitou A dur a Janáčkovou Sonátou 1. 10. 1905.** Je zaujímavé, akú Lapšanský našiel svoju intepretáciu tejto sugestívnej sonáty. Z koncertného výkonu som mala dojem, že uprednostnil viac komorný rozmer diela, bez forsírovania vonkajších mimohudobných podnetov (vieme, aký má Janáčkova sonáta programový obsah). Viedol celý hudobný proces viac introvertne, posilnil miesta so subtílnou tragickou lyrikou a nedramatizoval. Napriek tomu sa z obsahu nestratil ten príznačný duch Janáčkových drásavých hudobných vízií.

Aj posledný koncert **17. 12.** bol zaujímavý - patril cenami ovenčenému speváckovi **basbarytónistovi Gustavovi Beláčkovi,** ktorého sprevádzal, ale aj sólovo vystúpil **organista Martin Kovařík.** Semifinalista Pavarottiho súťaže (z roku 1995) G. Beláček okrem iných diel **(Bach, Bruckner)** záslužne uviedol **Bellovu „Missa alla brevis"** s organovým sprievodom. Rovnakú zásluhu má čerstvý absolvent VŠMU Martin Kovařík, český organista, pôsobiaci v Banskej Bystrici, ktorý v Bratislave predviedol diela svojho profesora zo Zürichu - **Jeana Guilloua:** technicky náročnú disonantnú **Toccatu a parafrázu Liszt/Guillou „Prometheus",** ktorá nezaostávala v nárokoch na hráčsku zdatnosť. Martin Kovařík dovršil koncert aj celý cyklus symbolicky: **Variáciami na vianočnú pieseň od Marcela Dupré** - vo farbistých registroch, technicky bezproblémovo, s oduševnením. O týždeň v nedeľu už boli Vianoce...

Cyklus Hudba na Hrade skončil, počkáme si na jeseň... S odstupom času možno považovať všetkých osem koncertov za vyrovnanú sériu interpretačných výkonov, z ktorých niektoré sa vyznačovali mimoriadnym umeleckým účinkom, ale žiaden nebol pod profesionálnym štandardom. Tento cyklus dokáže prilákať nielen našich, ale aj zahraničných nedeľných poslucháčov na hradný vrch, aj v zimných mesiacoch, kedy vietor, sneh a mráz majú navrch. To znamená, že má svoje zázemie nielen v poslucháčskej klientele, ale najmä v štábe ľudí, ktorí ho pripravujú. Nech ostane tajomstvom, koľko tých ľudí je... Koncertných umelcov máme našťastie dosť.

MEŠKA PUŠKÁŠOVÁ

Dve kapitoly zo Zlatého cyklu Slovenskej filharmónie

24. novembra. Johannes Brahms: 2. klavírny koncert. Béla Bartók: Hrad kniežaťa Modrofúza. Slovenská filharmónia. Dirigent Ondrej Lenárd. Sólisti Daniela Rusó-Varínska, klavír, Ľubica Rybárska, soprán (Judith), Mihály Kálmándi, barytón (Modrofúz).

Ľubica Rybárska Snímka J. Vavro

Risk býva niekedy zisk - niekedy však nie. Ísť v indispozícii na pódium v úlohe sólistu Brahmsovho klavírneho veľkoncertu B dur je veru superriziko. Daniela Rusó-Varínska sa koncom novembra podujala podstúpiť túto skúšku statočnosti a zodpovednosti. Štvorčasťovému „Kyklopovi" isto venovala maximum času, energie, pozornosti aj nervov. Žiaľ, indispozícia bola chvíľami troška silnejšia, než vôľa klaviristky a občas spôsobovala výkonnostné skraty. Napriek tomu, že Daniela Rusó-Varínska riešila tieto nepríjemné situácie s nadhľadom profesionála a že dohrala skladbu do posledného taktu, bude vari korektnejšie vzdať sa podrobnejšieho komentára.

Úctyhodne koncipovaná dramaturgia večera pokračovala nevšednou udalosťou v podobe koncertného uvedenia Bartókovho Modrofúza. Mystérium, balada, opera - jednoaktovka, hudobný horror... - čím vlastne je hudobný príbeh o Judith a jej hostiteľovi Modrofúzovi? Dielo má veľa polôh, veľa rozmerov, poskytuje množstvo tajomných symbolov a potláča časovú procesuálnosť deja do úzadia. Bartókova hudba je dostatočne bohatá na sémantickú dimenziu, vie poskytnúť priamočiaru informáciu o situácii. Preto aj koncertná realizácia diela má istotne svoj pozitívny význam. Ondrej Lenárd pripravil Hrad kniežaťa Modrofúza s preň typickým divadelníckym nadhľadom. Vyťažil z partitúry objemný potenciál, vystihol jednotlivé „štylistické" nuansy prítomné v hudbe mladého Bélu Bartóka. Pri tejto aktivite mu výdatne pomáhali sólisti - obidvaja disponovaní technicky aj výrazovo. Vari len jedna pripomienka: nezávideniahodná bola situácia Ľubice Rybárskej, ktorá musela enormnú energiu venovať deklamácii maďarského textu. Je predsa len rozdiel naštudovať Verdiho v taliančine, Bizeta vo francúzštine a Bartóka v maďarčine... Sledovať Ľubicu Rybársku na scéne aj na pódiu je vždy zážitok - a bola perfektná aj tento raz. Možno by však do Bartóka bolo súcejšie prizvať maďarsky hovoriacu sólistku. Vďaka dirigentovi, sólistom a pozornému orchestru si Bartókov Modrofúz zakoketoval s ideou akejsi nevšednej vokálnej symfónie, či kantáty typu Mahlerovej Piesne o zemi alebo Schönbergových Gurrelieder (napokon, tú Bartók svojsky zrealizoval neskôr vo svojej skladbe Cantata profana).

7. a 8. decembra. Felix Mendelssohn Bartholdy: Talianska symfónia. Ernest Bloch: Shelomo, rapsódia pre violončelo a orchester. Maurice Ravel: La Valse. Slovenská filharmónia. Dirigent Ondrej Lenárd. Sólista Peter Baran.

Ak je reč o sólistoch, pomikulášsky večer v Redute mal de jure síce iba jedného, de facto však niekoľkých sólistov. Postaral sa o to Felix Mendelssohn Bartholdy v partitúre svojej 4. symfónie zvanej Talianska. Biedermeierovské filigánstvo, brilancia, neštandardné riešenia hudobných okamihov a množstvo iných faktorov robí z tejto skladby na jednej strane obľúbené, na druhej strane obávané dielo každého orchestrálneho hráča. Šéfdirigent Slovenskej filharmónie väčšinou volí veľkorysejšie romantické projekty, preto jeho postoj ku krehulinkej štruktúre Mendelssohnovej symfónie bol pre mňa lákadlom decembrovej filharmonickej seansy. V cieli realizácie Talianskej symfónie stál stupeň víťazov. Na pódiu vládlo muzikantské nasadenie, túžba nezlyhať ani v krušných chvíľach temperamentného Sartarella. Vo finálnej časti symfónie sa blysli predovšetkým niektorí reprezentanti „cechu" drevených dychov (okrem väčšiny prvých hráčov to bola napríklad veľmi koncentrovaná druhá flauta). Mendelssohn Bartholdy teda našiel na bratislavskej pôde úrodnú pôdu a jeho Symfónia A dur zakvitla množstvom poetických kvetov. O úplne iných veciach rozprávala rapsódia pre violončelo a orchester na hebrejské motívy od Ernesta Blocha zvaná Shelomo. Peter Baran, inak člen orchestra Slovenskej filharmónie, mal pri voľbe tohto titulu šťastnú ruku. Veľmi vítam aj to, že dramaturgia SF po Blochovej skladbe siahla a nevídaným spôsobom dynamizovala situáciu v decembrovej Redute. Peter Baran prezentoval zatiaľ svoj najvyspelejší výkon v úlohe sólistu koncertov jeho materského orchestra. Trafil do čierneho nielen voľbou, ale aj realizáciou nádhernej rapsódie. Intimita, meditatívnosť, pokora, túžobnosť, expresia aj lyrika poznačili niekoľko minút života každého, kto 7. alebo 8. decembra zavítal do Reduty. Spod rúk sólistu sa odvíjali línie posiate krásnymi detailami, riadené schopnosťou narábať s prostriedkami náročnej drobnokresby. Myslím si, že aj kontakt na orchester bol dostatočne zaručený a že Ondrej Lenárd opäť podal dôkaz o svojich skúsenostiach dirigenta - sprevádzača. Uvedenie Blochovej rapsódie Shelomo bude istotne jedným z dramaturgických aj interpretačných vrcholov Zlatého cyklu Slovenskej filharmónie. Na záver Ravelov La Valse! Dobrý nápad a ešte lepšia realizácia. Šéfdirigent SF sa pohral s hýrivou partitúrou a poskytol mi priam až rozkošné zážitky. Udržal opraty klokotajúcej gradácie pevne v rukách, aby ju doviedol do extatického vyvrcholenia. A pritom akoby som stále cítil úsmevy na tvárach všetkých hudobníkov. Z Ravelovej choreografickej poémy človek musí mať naozaj dobrú vôľu. 8. decembra som veru z Reduty odchádzal veľmi dobre naladený.

IGOR JAVORSKÝ

Z komorných cyklov

Na svojom abonentnom koncerte 5. decembra uviedlo Moyzesovo kvarteto tri diela: Sláčikové kvarteto F dur op. 59 č. 1 L. van Beethovena, premiéru 3. sláčikového kvarteta I. Hrušovského a napokon Sláčikové kvarteto a mol op. 16 A. Dvořáka. Dramaturgia priam vzorová, zostavená z diel z obdobia klasicizmu, súčasnej slovenskej tvorby a romantizmu.

Prvé z troch tzv. Razumovského kvartet F dur, patrí medzi interpretačne náročné diela kvartetovej literatúry nielen pre svoju komplikovanú hutnú sadzbu, kladúcu dôraz na tektonickú výstavbu, ale aj pre veľkolepo riešenú koncepciu, ktorá bez adekvátneho interpretačného vyznenia stráca na závažnosti skladateľovej umeleckej výpovede. Spleť prepletajúcich sa hlasov, stály prítok nových hudobných tvarov a hlboký filozofický podtón, ako aj veľkolepé finále si vyžaduje od interpretov nielen dôkladnú znalosť partov, technickú vycibrenosť, ale spoločné muzikantské cítenie, založené na dokonalej súhre, vzájomnom dopĺňaní sa a v neposlednom rade i ovládaní základných štýlových princípov Beethovena, skladateľa, stojaceho na rozhraní vrcholného klasicizmu a rodiaceho sa romantizmu, s cieľom čo najzrozumiteľnejšie a umelecky najhodnotnejšie pretlmočiť zložitý svet jeho hudobného a filozofického cítenia. Je treba povedať, že z tohto hľadiska Moyzesovci v tento decembrový večer odviedli kus poctivej a profesionálne zdatnej práce. Bol to výkon, ktorému bolo len ťažko niečo vytknúť. A predsa... Celkovému vyzneniu kvarteta chýbala tá jedinečná iskra, umelecká inšpirácia, ktorá zo štandardu prerastá v ojedinelý a neopakovateľný umelecký zážitok. Práve z tohto hľadiska som od Beethovena v podaní Moyzesovho kvarteta očakávala viac. Niečo navyše, tak, ako veľakrát pri iných ich koncertoch.

Ak Beethovenovi zostali Moyzesovci v hĺbke umeleckej výpovede dlžní, vynahradili to I. Hrušovskému v naštudovaní a uvedení jeho 3. sláčikového kvarteta. Predovšetkým vďaka dôkladne premyslenej koncepcie a neodškriepiteľnému muzikantskému cíteniu vyznelo toto dielo ako koncízna kompozícia, v ktorej každá téma, každá fráza, volené tempo, dynamika i výraz mali svoj pevne podčiarknutý význam. 3. sláčikové kvarteto dokončil I. Hrušovský roku 1995 a venoval ho práve tomuto komornému súboru. Dielo pozostáva z troch častí. Prvá - Largo - je hĺbavá a meditatívna. Druhá - Vivace. Molto adagio - je quasi fúga, ktorá je po vyvrcholení opäť lemovaná, sťaby v retrospektíve témami z úvodného Larga, ktoré tak zohrávajú úlohu jednotiaceho myšlienkového a obsahového činiteľa. Hudobný materiál kvarteta je rôznorodý. Citeľne sú v ňom dramatické aleatorické postupy, ale aj bohato zastúpená meditatívna lyrika. I keď v 3. sláčikovom kvartete I. Hrušovský neprekročil rámec svojho tvorivého okruhu, týmto opusom v plnej miere uplatnil invenčnosť a vysokú kompozičnú profesionalitu. dielo vyznelo ako zrelý umelecký výtvor nielen vďaka týmto atribútom, ale i vďaka interpretačnému umeniu Moyzesovho kvarteta.

To, že hudba epochy romantizmu je tomuto telesu zvlášť blízka dokázali Moyzesovci i v Dvořákovom Sláčikovom kvartete a mol op. 16. Vo všetkých štyroch častiach kvarteta nechali naplno vyznieť prekrásnym dvořákovským melódiám. Zvýraznili pritom ich spevnosť a kantilénu, ale dôrazne až asketicky dohliadli i na to, aby tieto neprevládli nad formou a tvarom. Snáď preto, že mali za sebou náročného Beethovena i Hrušovského premiéru, snáď i z vyššie spomenutého blízkeho vzťahu k hudbe romantickej, vyznelo toto dielo v ich podaní uvoľnene a bolo vskutku dôstojným vyvrcholením ich celovečerného koncertu.

MARTA FÖLDEŠOVÁ

VIANOČNÝ KONCERT OĽUN

Spolok hudobného folklóru pri SHÚ uskutočnil v spolupráci so Slovenským rozhlasom pozoruhodný vianočný koncert v troch mestách. Koncertom poukázal na jedinečné bohatstvo ľudových kolied, pastorel a vianočných duchovných piesní, ktoré sa na Slovensku zachovali a čiastočne i dodnes tradujú. Z palety hudobných skvostov bol koncert koncipovaný a dramaturgicky zostavený do štyroch častí.

V prvej odzneli **Bardejovské pastorely - skladby neznámeho autora.** Objavil ich v Bardejovskom múzeu r. 1990 muzikológ PhDr. František Matúš. Podľa literárnych vedcov textová zložka prezrádza, že autor bol muž učený a vzdialenú inšpiráciu čerpal z Vergília. Svedčí o tom napríklad meno Menalka, pastierka, čo sa nachádza vo Vergíliovi „Veštbách o príchode Spasiteľa". Niektoré pastorely majú i latinské texty. Sylabická stavba veršov svedčí, že pastorely vznikli pravdepodobne pred bernolákovčinou. Majú znaky východoslovenských nárečí, výskyt bohemizmov a bibličtiny. Hudobná zložka pastorel (v počte 17) potvrdzuje, že autor v tvorbe čerpal zo slovenskej ľudovej hudobnej pastierskej kultúry, sú v nich motívy pastierskych signálov, ľudových kolied, ba i prvky poľskej i rusínskej folklórnej tvorby. Osobitú pozornosť si zasluhuje viachlasná faktúra i dialogizované spevy pastierov. To všetko naznačuje, že Bardejovské pastorely mohli vzniknúť pravdepodobne koncom 18. storočia (alebo i skôr), v čase baroka, keď sa takejto tvorbe venovali u nás viacerí skladatelia, no hlavne františkáni najviac zrastení s vidieckym ľudom. V prvej časti koncertu odzneli tri Bardejovské pastorely (Odkud Mišo, Jaká to hviezda a Dnes sa stalo), ktoré pre **OĽUN, sólové spevy, ženskú a mužskú spevácku skupinu spracoval Svetozár Stračina,** rešpektujúc dobovú - barokovú charakteristiku, ale i folklórne prvky.

V druhej časti koncertu odzneli **ľudové koledy z Oravy, Zemplína a Liptova (O. Demo: Zuberecké koledy, P. Jantoščiak: Kedy jasna hvizda - Na drobnom pisku, I. Dubecký: Važecké Vianoce).** Všetky sa viažu k živým vianočným tradíciám na Slovensku. Hudobné spracovania jednotlivých autorov rešpektujú regionálne hudobné osobitosti, interpretačné vokálne zvláštnosti i tradície. V ďalšej časti koncertu dominovali vianočné duchovné piesne, ktoré sa ozývajú na polnočných omšiach i počas Vianoc v kostoloch. Túto časť výrazne obohatili **J. Malovec: Dobrý pastier sa narodil (JKS č. 50), I. Dubecký: Sem pospešte (Spevník pátra Paulína Bajana č. 7), Miroslav Šmíd: Narodil sa Kristus Pán (Cantus Catolici z r. 1655).** Autori hudobným spracovaním rešpektovali predlohu, ale i súčasnú aktuálnosť piesní pre koncertné uvedenie, so zreteľom na orchester, sólistov a spevácke skupiny.

Ďalej na koncerte odzneli **Pravdovravné vianočné piesne zo zbierky Andreja Kmeťa.** Zbieral ich ako bohoslovec Ostrihomského seminára v r. 1861-1865. Zbierku dopĺňal neskôr ako rím. kat. farár, ako muzeálny pracovník Matice slovenskej. Uložená je v hudobnom archíve v Martine. Koledy z tejto zbierky pre OĽUN, sólistov a spevácku skupinu žien a mužov **hudobne spracoval Svetozár Stračina: Hraj, muzika, hraj - Aja starý bača - Ó, Mária, Tvojho syna - Usni môj Ježiško - Nastal nám deň.** Spracovanie rešpektuje dobové kritériá, kladie vysoké nároky na virtuozitu hráčov orchestra (najmä sólovú trubku - bachovku), ale i na sólové spevy a spevácku skupinu. V koncerte účinkovali **OĽUN Rádia Bratislava, umelecký vedúci Miroslav Dudík, speváci Angela Vargicová - soprán, Igor Pasek - tenor, Mikuláš Doboš - barytón, ženská spevácka skupina Vajana a mužská spevácka skupina s dirigentom Miroslavom Šmídom. Vianočnú poéziu Viliama Turčányho (k tomuto koncertu) recitoval Štefan Bučko a Alfréd Swan.**

Koncert v Divadle A. Bagara v Nitre (15. 12.) s preplneným hľadiskom sa zaskvel vo výbornej zvukovej réžii. Vyznel ako vzácne umelecké dielo zviazané poéziou, ba okorenené i autentickými prejavmi koledníkov a betlehemcov z Chrenovca. Výbornú interpretačnú úroveň najmä spevákov-sólistov (Vargicová, Doboš, Pasek), ale i dobrú súhru orchestra a speváckej skupiny, ocenilo publikum dlhotrvajúcim potleskom. Koncert poskytol jedinečnú vianočnú atmosféru pre návštevníkov a prostredie divadla koncert scénicky a režijne umocnilo.

Ten istý koncert odznel v sobotu (16. 12.) **v Lichtenštejnskom paláci v Prahe.** Tam nadobudol iný rozmer. Vyznel ako plnokrvný koncert živej hudby, spevu a poézie. Už samotné prostredie a pražské publikum podnietili umelcov k vysokým umeleckým výkonom, so svojským pochopením i prežitím jednotlivých skladieb. Po dlhotrvajúcom potlesku nadšeného publika prišiel sa účinkujúcim poďakovať prof. František Bonuš z AMU, pokračovateľ v šľapajách K. Plicku. Vyslovil hlboký obdiv i úctu k hudobným skvostom, ktoré koncert poskytol. K hodnotám a ich objavom, k prístupu a spracovaniu najmä S. Stračinu, ale i ďalších autorov. Vyzdvihol a ocenil spevácke kvality sólistov, spevácke fondy mužskej i ženskej skupiny. V tom koncerte zarezonovalo celé Slovensko, dodal na záver. A na to sa nezabúda!

17. 12. odznel tento koncert v rím. kat. kostole Bratislava-Vajnory. V prostredí chrámu dekorovanom nástennými maľbami vajnorských žien, výšivkami vajnorských ornamentov na oltárnych prikrývkach. Kostol s vynikajúcou akustikou a vďačnými návštevníkmi vyvolal najprilieha-vejšiu atmosféru ku koncertu, vzhľadom na jeho obsah, či poslanie. Možno smelo tvrdiť, že v rámci troch koncertov vytvoril tu kulmináciu. Toto prostredie mimoriadne pozitívne pôsobilo na všetkých interpretov, všetci poskytli vynikajúce výkony. Možno k tomu prispela i tá okolnosť, že koncert nahrával aj Slovenský rozhlas. Možno teda s potešením konštatovať, že Vianočný koncert touto formou obohatil i programy Slovenského rozhlasu a jeho sprostredkovaním obohatil sviatočné dni mnohým, ktorí si Vianoce bez kolied a vianočných piesní nevedia predstaviť.

ONDREJ DEMO

TROJRUŽA - NOVÁ SLOVENSKÁ OPERA PRE DETI

Otázkou zostáva hudba

Každé uvedenie nového slovenského diela - dnes už nemusí byť ani nové - je pre našu kultúru sviatkom. Tak sme sa tešili aj na premiéru slovenskej opery pre deti od **Ladislava Kupkoviča TROJRUŽA.** Kvôli chrípkovej epidémii bola premiéra z 21. a 22. decembra m. r. posunutá do **Roku slovenskej hudby** - na 13. januára t. r. Dielo bývalého predstaviteľa atonálnej hudby avantgardy šesťdesiatych rokov Ladislava Kupkoviča (nar. 1936, žijúceho v Hannoveri) nám bolo od r. 1989, keď sa otvorili hranice, priblížené niekoľkonásobným predstavením autora, či už slovom (ktorým vysvetľoval svoj umelecký vývoj za posledných asi 20 rokov (Poz. redakcie: viď HŽ č. 12/90), alebo ukážkami z tvorby (napríklad uvedením sakrálneho diela v Dóme sv. Martina, ale aj inou formou). Prečo nepriznať, že tak ako v minulosti Novou hudbou, tentokrát nás L. Kupkovič šokoval dôsledným návratom k tonalite. Neodvážim sa tvrdiť, či je to celosvetový trend - skôr čiastočná retrovlna, v rámci ktorej si jednotliví skladatelia uvedomujú nutnosť nadviazať svojím umením na umenie minulosti, nebúrať celkom mosty porozumenia medzi tým minulým a dnešným. Ladislav Kupkovič je **ortodoxne dôsledný návratom do tonality raného klasicizmu a narušením špirály,** ktorá síce nadväzuje na minulosť, ale nikdy sa doslova nevracia k tomu, čo tu už bolo. Kupkovič sa však vracia. Jeho tonálne komponovanie si neberie na obohatenie konečného elementu **nič z toho, čo ponúkol bohatý vývoj hudby** od čias Haydna či Mozarta. Je to škoda, veď vývoj sa zastaviť nedá v ničom - aj keď mnohí uznávajú, že sa v ostatných desaťročiach v umení príliš vzdialil od prijímateľa... Kupkovič v tomto svojom smerovaní je v našom, slovenskom kontexte, kam sa tento umelec osobnostne i tvorbou vracia, **zrejme celkom osamotený.** Aj keď sú v slovenskej hudbe tendencie v zmysle väčšej komunikatívnosti, resp. zjednodušenia kompozičných postupov a posolstiev, ojedinele i v návrate k tonalite, tak dôsledne ako L. Kupkovič to asi v hudobnom vyjadrení nerobí nikto. Na druhej strane vyvstáva otázka, či detskému poslucháčovi a návštevníkovi opery netreba predložiť najskôr „tonálne menu" - a potom niečo zložitejšie. Lebo - darmo - Kupkovičovu hudbu počúvame najmä ušami, ktoré už počuli kde-čo, skrátka sluchom znalcov. Ak si však po dvojnásobnom videní a počutí Trojruže kladiem otázku, ako ísť ďalej v opernom žánri určenom deťom (lebo odpovede na to, ako komponovať v súčasnosti, si dáva každý autor sám a oslovuje - alebo necháva ľahostajným - potenciálneho poslucháča), zdá sa mi, že **nie je podstatná dôsledná tonalita, ale skôr väčšia miera invenčnosti, nápaditosti, pestrosti tém a ich orchestrálneho aranžmán. Ináč povedané - inštrumentácie.** To, čo sme počuli v Trojruži, bolo síce priezračné, ale často aj **únavné kompozičnou stereotypnosťou.** Dojem podčiarklo aj hudobné naštudovanie diela (dirigenti **Dušan Štefánek a Martin Mázik),** kde bolo len málo výrazovo-dynamického nuansovania, a to v hre orchestra i v speve sólistov. Všetko (či na 90 percent všetko) znelo v snahe: spievať a hrať forte... **Dojem malej kontrastnosti z hudby sa interpretáciou ešte posilnil.**

❀❀❀

Tematicky Trojruža čerpá z viacerých (i slovenských) rozprávok, azda najvýraznejšia je však téma **krásky a netvora,** ktorého bozk krásnej dievčiny oslobodí od prekliatia do strašnej podoby. Skúsená libretistka a operná spisovateľka **Jela Krčméryová** napísala Ladislavovi Kupkovičovi priam ideálny text, v ktorom sa strieda hovorené slovo rozprávača a jednotlivých postáv so spevom, resp. inštrumentálnymi medzihrami a tanečnými číslami. Do deja sú zakomponované role „hrdličiek" (s označením Viera, Nádej, Láska), ktoré sprevádzajú hlavnú hrdinku, posilňujú ju vo chvíľach trápenia či nerozhodnosti. Tak trochu

Rolu Víchra stvárnil s príznačnou vehemenciou František Livora

pripomínajú troch chlapcov (géniov) z Čarovnej flauty. Je to iba náhoda? V obzretí sa skladateľa za hudobným odkazom Mozarta ide aj u libretistky skôr o uvedomelý zámer. Pravdu povediac, aj pri menšej miere invenčnosti dostali všetci predstavitelia **dostatok spievania, ktoré malo aj svoje vokálnotechnické nároky.** Najviac hudobných čísel sa ušlo Katke, ktorú na predpremiére a premiére (v jeden deň!) obdivuhodne koncentrovane zaspievala **Jana Valášková.** Barytónový part Netvora, neskôr Kráľoviča spievali **Ján Ďurčo** a **Svätopluk Malachovský** - bez väčších problémov. Charakterotvornú postavu Kupca, otca troch dcér, z ktorých dve túžia po bohatstve a iba najmladšia Katka po kráse, symbolizovanej Trojružou, donesenou otcom zo zakliateho kráľovstva, spievali basbarytonisti **Mikuláš Doboš** (s väčším prehrávaním) a **Ladislav Neshyba** (herecky decentnejšie) - obaja s akcentom na výslovnosť, takú dôležitú v operách, určených deťom; škoda, že nie i s väčšou hudobnou fantáziou, ktorá by ich vzťah v jednotlivých situáciách trochu diferencovala. Katkine sestry - Doru a Betu sme počuli v dvojnásobných alternáciách speváčok **Anny Kľukovej, Silvie Sklovskej** (Dora), **Anny Czakovej** a **Eleny Holičkovej** (Beta). K ich profesionálnemu výkonu a zohratosti v duetách ťažko dodať niečo vyčítavé - tak, ako u celého ensemblu mi však **chýbalo hudobné prepracovanie smerom k jemnosti hlasovej kultúry.** To nie je len chyba speváčok... Vieru, Nádej, Lásku sme počuli v naštudovaní týchto alternujúcich sólistiek: **Ľ. Hudecovej, Márie Turňovej** (Viera), **K. Dernerovej** a **E. Čulákovej** (Nádej), ako aj **J. Putzovej** (Láska) - pričom túto úlohu má naštudovanú aj **D. Hamarová.** Ich zladenosť v komorných ensembloch si zaslúži dobré slovo, rovnako ako gracióznosť, s ktorou spievali a hrali svoje party. V Trojruži účinkoval aj Víchor. Spieval ho s jemu vlastnou vehemenciou **F. Livora.** Katkin sen o Kráľovičovi tančili **Jozef Šoltés** a **Ľudovít Trimaj.** Choreografiu mala **Elena Záhoráková,** ktorá zvlášť v menších baletných ensembloch nepriniesla do deja veľa fantázie v pohybových, krokových či pantomimických dotváraniach jednotlivých obrazov. Lepšie sa jej darilo v kreovaní sól a záverečnej veľkej svadobnej scény. Paradoxne - **najúspešnejšou zložkou detskej opery o trojruži bola výprava.** Či už v prípade scény, ktorú navrhol s poéziou a metaforickou symbolikou **Milan Ferenčík,** alebo v kostýmoch **Ľudmily Várossovej.** Ich bohatstvo, nádhera (zvlášť v oblečení Dory a Bety, ale aj v nápaditosti kostýmov Hrdličiek, resp. v kostýmoch svadobných hostí a dvoch hlavných predstaviteľov) očarili nielen deti... Na výtvarnej stránke Trojruže sa zrejme nešetrilo. Bola „vyšperkovaná", ale vkusná. S jej pomocou sa dobre realizovala réžia diela, ktorú mal na starosti **Pavol Smolík.** Je jeho najlepšia. Akoby sa mladý režisér našiel a súčasne zbavil cudzích vzorov, či ich vplyvov. Jemne rozohral akcie, využil štylizáciu operného herectva vo vkusne vypointovaných obrazoch. Oprel sa o krásu príbehu, jeho posolstvo, ktoré je viacvýznamové. No predsa len najsilnejšie z neho zaznieva myšlienka o veľkej láske, ktorá premôže všetky kliatby neprajného sveta.

TERÉZIA URSÍNYOVÁ

Verizmus v pražskom balení

Po niečo vyše dvoch rokoch, v rámci dohodnutej pravidelnej výmeny operných súborov z Prahy a Bratislavy, zavítali umelci zo „zlatej kaplnky" opäť na dosky opery SND. Netreba zdôrazňovať, že na ich návštevu sa slovenskí diváci i kritici tešili, napokon, nie je nás veľa, čo aspoň sporadicky sledujeme pražský operný život. Po rokoch, ba až desaťročiach hosťovaní výlučne s národným repertoárom (Smetana, Dvořák, Janáček, Fibich), tentokrát sa opera ND pokúsila obhájiť na riskantnejšej parkete talianskej opernej tvorby, ktorá v Prahe žije na oveľa vratkejších nohách než u nás.

Voľbu Mascagniho Sedliackej cti a Leoncavallových Komediantov aj napriek zväčša pozitívnemu prijatiu českou kritikou (nemožno nespomenúť, že premiére v novembri 1994 predchádzali inscenačne sporné modely Eugena Onegina a Figarovej svadby) možno považovať, najmä z hľadiska prezentácie českého speváckeho umenia, za odvážnu. Pod veristický dvojtitul sa podpísal dnešný šéf opery ND **Josef Průdek**, bývalý sólista, režisér a napokon šéf českobudějovickej opery, typ praktika bytostne zžitého s divadlom, vkusom a estetikou orientovaného na tradičné interpretačné hodnoty. Z toho vyplýva i nevôľa riskovať, vidieť za horizont prvého plánu. Čosi mi tiež našepkáva, že Průdek ako režisér je troška zakomplexovaný dlhoročnou prácou v malom divadle.

Aj s odstupom od navštívenej pražskej premiéry oceňujem predovšetkým dôslednú prácu s hercom, zmysel pre vypointovanie detailu, vymodelovanie emocionálne pravdivých vzťahov. Ako celok - obe diela majú totiž veľké ansámblové plochy - však vnímam inscenáciu ako dosť klišéovitú a ilustratívnu. Verizmus je život sám o sebe a istá cielená uhladenosť, tlmená spontánnosť sa celkom nekryje s povahou predlôh. V tom svoju rolu zohráva i málo inšpiratívna, od sicílskej a kalabrijskej reality vzdialená výprava nedávno zosnulého **Vladimíra Nývlta**.

Ako veristicky koncízne možno hodnotiť hudobné naštudovanie **Jana Štycha**. Dirigent sa môže oprieť o technicky kvalitne hrajúci orchester a v neposlednom rade o zvučné a farebne vyvážené zborové teleso, za pomoci ktorých dokáže vymodelovať vášnivú dramatickosť i lyrické polohy oboch na kontrasty bohatých partitúr. Štychov temperament sa neprejavil iba v gestickom rozmachu, ale i v zvukovej „šťave" a tempách. Tie boli zväčša správne volené, hoci posledné arióso Cania sa mi zdalo príliš rýchle.

Väčším problémom oboch bratislavských večerov boli ich sólistické obsadenia. Mimo diskusie je naslovovzatá Santuzza **Evy Urbanovej,** sopranistky dramatického, voľne plynúceho a o dych opretého hlasu, schopného širokého dynamického a výrazového tieňovania. Jej prvým Turiddom bol **Miroslav Švejda**, tenorista síce svetlejšieho a lyrickejšieho timbru, no mäkkej a plastickej vokálnej línie. Estetika tónu alternujúceho **Jana Markvarta** je vzdialená talianskemu ideálu a jeho spievanie pôsobí forsírovane. Obaja predstavitelia Alfia, **René Tuček** a **Antonín Švorc**, sú už dávno za zenitom svojho speváckeho umenia a z epizód zaujala skôr herecky **Libuše Márová** (Lucia). Komediantov po oba večery otvoril strhujúci, majestátnou výškou korunovaný prológ v podaní **Ivana Kusnjera.** Keďže Tonio je najmä charakterovou rolou, umelcov zástoj v inscenácii sa už natoľko nevynímal, aj keď spieval kvalitne. V prvom predstavení úplne sklamal **Vladimír Doležal** ako nenáležite obsadený Canio. Podstatne hodnovernejším, hoci opäť netradične „leggerovým" alternantom bol **Miroslav Švejda**, ktorý však dal postave ucelený vokálno-výrazový rozmer a ponúkol i dva nepovinné vysoké tóny. **Lívia Ághová** aj s odstupom rokov ostáva typom inštrumentálne vedeného, sýto lyrického sopránu skôr nemeckého zrna. Pre rolu Neddy jej trocha chýbal výrazovo obsažnejší, vzrušivejší tón a azda i rezonančnejšia nižšia poloha. Hosťujúca sólistka budapeštianskej opery **Zsuzsanna Csonka** (Nedda) po rezervovanej vstupnej árii rozvinula svoj farebne bohatý a veristickému slohu blízky soprán do plnej krásy.

Hosťovanie opery pražského ND podalo živú, neprikrášlenú správu o stave prvej českej scény. Je sympatické (hoci z pohľadu hosťov azda trocha netaktické), že sa nesnažili zamaskovať problémy, s ktorými sa potýkajú, na druhej strane však môže byť bratislavskému publiku trocha ľúto, že nestretli pražský kolektív v repertoári jemu najbližšom. V tejto chvíli treba otvorene priznať, že talianska opera nie je českým exportným artiklom.

PAVEL UNGER

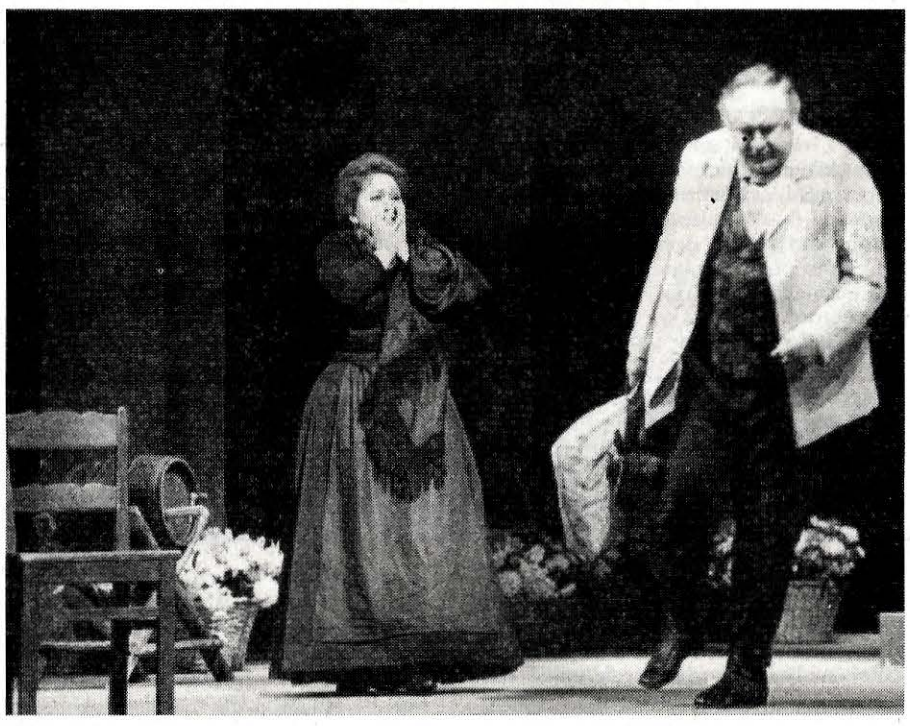

Eva Urbanová ako Santuzza a Antonín Švorc ako Alfio **Snímka H. Smejkalová**

ODIŠIEL MUŽNÝ ELEGÁN SPEVOHRY

Stručný telefón od dcéry Jaroslava Rozsívala oznámil smutnú správu: 13. januára 1996 v ranných hodinách zomrel dlhoročný člen Novej scény (od r. 1950 člen činohry, od r. 1953 sólista spevohry) Jaroslav Rozsíval (nar. 14. 10. 1924). Patril k nezabudnuteľnej staršej generácie spevoherných umelcov, ktorí zažili nielen éru likvidácie operety, ale aj jej oživenia a následného uvádzania hudobných komédií, ba i muzikálov. Spomínam si na početné kreácie tohto vzácneho mnohostranného umelca. Bol však aj kronikárom svojej doby a ľudí v nej. Mal v sebe niečo z českého „písmáctva" (bol rodákom z Olomouca, v Brne absolvoval štúdium herectva na tamojšom Konzervatóriu) a sympatickej zvedavosti. Po rodičoch zdedil lásku k slovenským horám, veď v detstve vyrastal v prekrásnom prostredí oravskej prírody. Do Dolného Kubína sa rád vracal i neskôr. Mal prechodený nie jeden roháčsky chodník. Tento vysoký, krásny muž mal dobré, láskavé srdce, v osobnosti Jaroslava Rozsívala sa však skrýval predovšetkým neobyčajne talentovaný umelec, ktorý zanechal svoj diel práce v činohre Novej scény, ale najmä v spevohre tohto divadla. A potom vo filme a televízii... Jaroslav Rozsíval bol všestranným, syntetickým umelcom. Jeho spevácke umenie, pohybovú kultúru a herectvo sme obdivovali v rade operetných postáv, Ján Zaremba v Poľskej krvi, Koloman Župan v Cigánskom barónovi, Frank v Netopierovi, Zoltán Lálik v Pánskej volenke, Fritz Oberholzer v Ohňostroji, Mackie Messer-Machieath v Žobráckej opere, Mešťanosta v Revízorovi, Zachar Alexejevič v Starých domoch... Významne obohatil aj muzikálove herectvo ako Henry Higgins v My Fair Lady, Zorba - s neutíchajúcou energiou vytancovaný, vyspievaný a prežitý, alebo Don Quijote, či dr. Eduardo Bozzi zo zaujímavého muzikálu Pes, ktorého volali pán Bozzi... Ťažko vymenovať všetko, čo vytvoril tento elegán javiska na slovenskej scéne. Jaroslav Rozsíval - vrátane svojich literárnych prác (o. i. libreto k Andrašovanovej Pánskej volenke, štúdie z divadelnej praxe, resp. k jubileám osobností NS i rozsiahla autobiografia), bol osobnosťou, ktorá patrí do našej divadelnej histórie kvantitou i kvalitou práce na popredné miesto. Česť jeho pamiatke!

TERÉZIA URSÍNYOVÁ

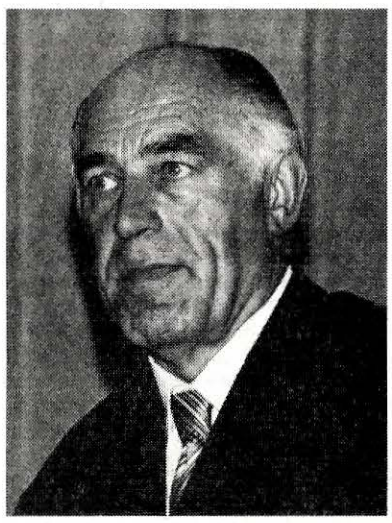

Snímka archív

Storočnica D. MITROPOULOSA

Spomedzi majstrov dirigentskej taktovky si hudobný svet 1. marca pripomenie sté výročie narodenia slávneho amerického dirigenta gréckeho pôvodu Dimitri Mitropoulosa, ktorý v polovici storočia vykonal pre americkú hudbu obrovský kus práce.

Mitropoulos pochádza z ortodoxnej grécko-katolíckej rodiny, v duchu tohto náboženstva bol vychovávaný v prísnych gréckych kláštoroch a po celý život bol jeho dôsledným a verným vyznavačom. V dôsledku mimoriadneho talentu, popri všeobecnom vzdelávaní, začal sa v 7 rokoch učiť hrať na klavíri u súkromného učiteľa a postupne vznikali aj jeho prvé kompozičné pokusy. To ho napokon priviedlo na aténske konzervatórium, kde u Armanda Marsicka študoval skladbu a u Ludwiga Wassenhowena klavír, pričom v školskom orchestri hrával na bicie nástroje. Jeho učitelia ho odporúčali na ďalšie štúdium do Nemecka, no podľa gréckych zákonov musel Mitropoulos najprv ukončiť základnú vojenskú službu a po nej sa zapísal na univerzitu. Počas univerzitných štúdií dokončil prácu na opere Sister Beatrice na Maeterlinckov text, ktorú uviedlo parížske divadlo Odeon. Camille Saint Saens o nej napísal do novín veľmi priaznivú recenziu. V rokoch 1920-21 pokračoval v štúdiách v Brusseli, 1921-24 na Vysokej hudobnej škole v Berlíne u F. Bussoniho, ktorý u Mitropoulosa objavil dirigentské nadanie. Tak sa stal asistentom a žiakom Ericha Kleibera, korepetítorom a asistentom dirigovania v berlínskej Štátnej opere. V priebehu ďalších rokov Mitropoulos pracoval pod Furtwänglerom, Kleiberom, Brunom Walterom a Richardom Straussom. Po návrate do Atén v roku 1925 sa z iniciatívy svojho bývalého učiteľa Marsicka stal dirigentom konzervatoriálneho orchestra, no hlavne 12 rokov viedol Aténsky filharmonický orchester. V tomto období sa Mitropoulos zdokonaľuje nielen dirigentsky, ale usilovne študuje svetovú klasickú i modernú literatúru a postupne s prvými hosťujúcimi vystúpeniami s európskymi orchestrami si získava čoraz významnejšie medzinárodné postavenie. 27. februára 1930 po prvýkrát stál za dirigentským pultom Berlínskych filharmonikov, vo februári 1932 s obrovským úspechom dirigoval v Paríži, o dva týždne neskôr v Londýne. V roku 1933 nasledovalo jeho triumfálne turné po Taliansku a o rok neskôr dirigoval orchestre v Moskve a Leningrade.

V roku 1936 ho Sergej Koussevitzky pozval do Bostonu, kde 24. januára s tamojším symfonickým orchestrom absolvoval svoj americký debut, po ktorom newyorské Times o. i. o ňom napísali, že je „dirigentským virtuózom s plamennou dramatickou emóciou." To rozhodlo o jeho ďalšom osobnom i umeleckom živote.

V roku 1938 ho Eugene Ormandy pozval do Mineapolisu, kde bol hudobným riaditeľom tamojšieho symfonického orchestra, vtedy jedného z najlepších amerických orchestrov, ponúkol mu dirigovanie, aby napokon po ňom prevzal štafetu umeleckého vedenia. Počas svojich dvanástich mineapolských rokov, Mitropoulos zdokonalil nielen hru a zvuk orchestra, ale aj jeho organizáciu, systém práce a odvážne sa pustil do presadzovania náročnejšieho a moderného repertoáru. Tak prezentoval svetovú premiéru Milhaudovho klavírneho koncertu č. 1 (2. decembra 1938) a Křenkovho klavírneho koncertu č. 3 (22. novembra 1946), v ktorom vystúpil súčasne ako klavirista a dirigent. Z ďalších Mitropoulosových mineapolských premiér spomeňme skladby Davida Diamondsa, Arthura Schnabela, Hindemithovu Symfóniu Es dur, ako aj diela nastupujúcej americkej generácie.

Mitropoulos, človek s asketickým výrazom, preduchovnelou až mystickou filozofiou, vyhraneným umeleckým vkusom, žil v Mineapolise a vôbec všade, akoby v kláštornom ústraní. Žil sparťanským životom, bez spoločenského ruchu, ako prísny vegetarián, bez alkoholu, cigariet, v rigoróznom dodržiavaní tradícií a princípov svojho náboženstva, v prísnej sebadisciplíne, vyhýbajúc sa akýmkoľvek maniérom veľkého umelca. Jeho šatstvo nemalo žiadne znaky konformizmu, okrem fraku poznal iba turistické oblečenie, športové nohavice, košeľu a sveter.

Po úspechoch v Mineapolise Mitropoulosovo meno i jeho cena závratne rástli. V roku 1939 sa stal hosťujúcim dirigentom NBC Orchestra a 19. decembra 1940 debutoval s New-yorskou filharmóniou, ku ktorej sa vrátil po rezignácii v Mineapolise a viedol ju až do roku 1958. Aj tu dbal na výchovu hráčov, ale aj publika. Koncertne uviedol Straussovu Elektru, Bergovho Wozzecka, Ravelovu Španielsku hodinku, Milhaudovho Krištofa Kolumbusa, Bussoniho Harlekýna, v americkej premiére Schönbergovo Očakávanie a mnoho ďalších významných diel amerických skladateľov (Barbera, M. Gouldu, Kirchnera, Schullera). Postaral sa taktiež o americkú premiéru Šostakovičovej 10. symfónie. Hoci bol hudobným riaditeľom New-yorskej filharmónie a svetovo uznávaným dirigentom, je zaujímavé, že po prvýkrát v Metropolitnej opere dirigoval až 15. decembra 1954 a to Straussovu operu Salome. Potom tu dirigoval Maškarný bál, Toscu, Borisa Godunova, Walkýru, Eugena Onegina, svetovú premiéru Barberovej opery Vanesa (15. januára 1958). V roku 1958 rezignoval zo svojho postu šéfa New-yorskej filharmónie, kde sa jeho nástupcom stal Leonard Bernstein. Potom sa Mitropoulos za pultom orchestra objavoval iba ako hosť. K jeho posledným pamätným predvedeniam treba počítať Mahlerovu 9. symfóniu, Toscu, Madame Butterfly, Cavaléria rusticanu a novú produkciu v MET Simone Boccanegru. 2. novembra ho očakávala La Scala. V jeho automobile ho však zastihla náhla srdcová príhoda a v ten istý deň zomrel v milánskej klinike. V tú istú noc na predstavení Borisa Godunova v MET jej generálny manager Rudolf Bing predniesol pred zaplneným auditóriom smútočnú reč a orchester zahral hudbu z Gluckovho Orfea. O deň neskôr Bernstein uviedol na koncerte New-yorskej filharmónie časť z Mahlerovej symfónie Resurection.

Životná púť D. Mitropoulosa prešla bez senzácií a romantických dobrodružstiev, jeho biografia je prostá, no jeho umelecké dielo, ktoré zostalo na gramofónových platniach, je neopakovateľné, je dokladom jeho osobného prínosu do svetovej hudobnej histórie. Mitropoulosov odkaz žije aj tým, že v roku 1963 na jeho počesť založili medzinárodnú dirigentskú súťaž, nesúcu jeho meno, ktorej predsedom bol dlhé roky Leonard Bernstein. Táto súťaž sa pre mnohých stala „maturitou" pre vstup na svetové pódiá. Spomedzi mnohých spomeňme aspoň Claudia Abbada a Zdeňka Košlera.

MARIÁN JURÍK

POTREBA KONTAKTOV

Na sklonku minulého roku sa v Kanade uskutočnilo niekoľko zaujímavých podujatí, ktoré nezanedbateľným spôsobom prispeli k prehĺbeniu hudobných kanadsko-slovenských vzťahov a najmä k propagácii našej hudby na kanadskom teritóriu.

V dňoch 26. novembra až 2. decembra prebiehala v Montreale tretia **„Interpretačná súťaž českej a slovenskej hudby"**. Súťaž sa konala v Maison de la Culture Rosemont a súťažilo sa v odboroch husle, violončelo, klavír a spev. Hlavným organizátorom súťaže bolo Théatre Lyrichorégra 20, ktorej riaditeľom je pán **Alan Nonat,** ktorý predminulý rok bol členom medzinárodnej speváckej súťaže M. Schneidra-Trnavského v Trnave. Predsedníčkou poroty bola **prof. Eva Blahová** z VŠMU Bratislava, členmi boli violončelista **Bedřich Havlík,** klavirista **František Malý** a riaditeľ Holland Music Session **Frans Wolfkamp,** ktorý bol tiež členom poroty spomínanej súťaže v Trnave.

O súťaži nám poskytla informácie prof. Eva Blahová, ktorá konštatovala veľmi dobrú úroveň súťaže. *„Súťaže sa zúčastnili poslucháči kanadských hudobných škôl. Víťazi súťaže okrem finančnej odmeny obdržali tiež štipendiá na semináre, interpretačné kurzy (Piešťany) a umelecké stáže na AMU, JAMU a VŠMU."*

V tom istom období, ako prebiehala súťaž, uskutočnili sa v Montreale koncerty poriadané FONDOM ANTONÍNA DVOŘÁKA, ktorej čestkým predsedom je **Jozef Suk** a z Kanady predseda Komitétu A, Dvořáka **Karel Velan** a koncert **Kanadsko-slovenského hudobného fondu,** ktorého čestnou predsedníčkou je **prof. Eva Blahová.** Kanadskými partnermi sú **Anna Vyboh** a **Mc Marc Kmec,** členovia Komitétu Eugena Suchoňa. Na koncertoch spoluúčinkovali ďalší slovenskí umelci doc. **Marián Lapšanský,** ktorý je predsedom Komisie hudobníkov Slovenska v Québecu a mladý basista **Gustáv Beláček** (víťaz trnavskej súťaže v roku 1994). Marián Lapšanský bol tiež partnerom kanadskej huslistke Angele Dubeau a u kanadského publika zožal mimoriadny úspech (o. i. hral tiež Suchoňovu Malú suitu s passacagliou, Prokofievovho Peter a vlk). Eva Blahová predniesla piesne od Jána Cikkera, Ivana Hrušovského, árie z Rossiniho opery Semiramis a Ponchielliho Giocondy. Pod záštitou slovenského veľvyslanca **Antona Hykischa** sa konal koncert na Univerzite v Ottave, kde na celovečernom koncerte účinkovali Eva Blahová, Marián Lapšanský a Gustáv Beláček, ktorí sa tu predstavili dielami W. A. Mozarta, G. Rossiniho, E. Suchoňa, J. Cikkera, E. Griega a i. Gustáv Beláček sa tu predstavil aj ako hráč na fujaru. Najviac nás však zaujímalo, ako k týmto podujatiam došlo. Prof. Eva Blahová nám k tomu povedala: *„Iniciátor týchto aktivít, pán Alain Nonat za pomoci štátnych inštitúcií v Kanade, Českej a Slovenskej republike a v spolupráci s ochotnými dobrovoľnými sponzormi vytvára veľké možnosti na propagáciu slovenskej hudby a slovenských interpretov v Kanade. Poskytuje tiež možnosti na výmeny mladých hudobníkov (víťazov súťaže A. Dvořáka a M. Schneidra-Trnavského). Takým bol napríklad koncert v Montreale, na ktorom účinkovali mladí speváci z ôsmich krajín Európy a Québecu. Bol to priam operný maratón, ktorý sponzorovala Banque Royale v Montreale. Zaujímavý bol i posledný koncert, ktorý sa niesol už vo vianočnej atmosfére. Všetci účinkujúci uviedli jednu z najznámejších kolied svojej vlasti."*

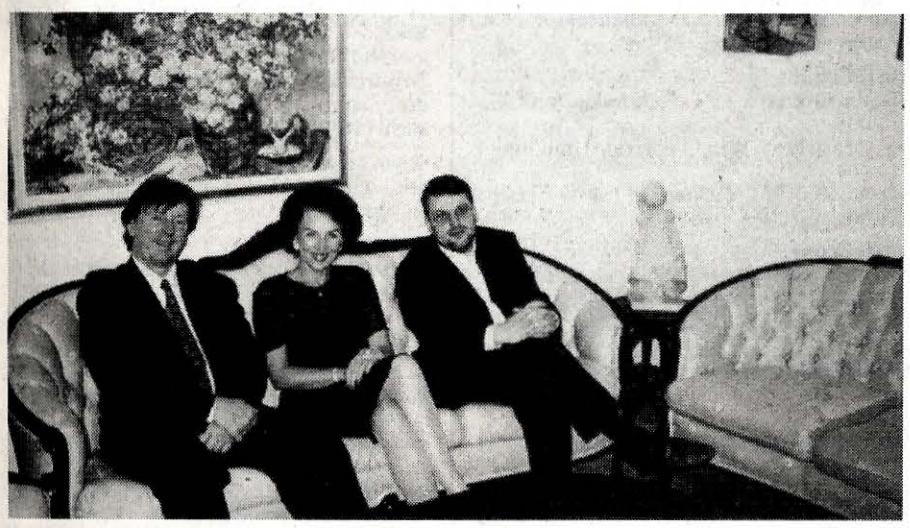

M. Lapšanský, E. Blahová, G. Beláček. Snímka archív

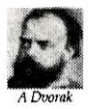

A Dvorak

E Suchon

Le Troisième

CONCOURS D'INTERPRÉTATION de MUSIQUE TCHÈQUE ET SLOVAQUE

Z Kanady k nám koncom roku 1995 prišli dobré správy. Aj v tomto prípade sa presvedčujeme, aké dôležité sú aj neoficiálne osobné kontakty umelcov, ktoré často môžu byť cenným impulzom na nadväzovanie, ale aj účinné prehlbovanie spolupráce dvoch, hoci aj vzdialených kultúr. Dúfajme, že tieto kontakty budú aj naďalej pokračovať k obojstrannej prospešnosti.

- mj -

Martinček vo Viedni

Ako „nové atmosférické, obsahovo hlboké a zvukovo fascinujúce" bolo kritikou označené dielo Coexistences pre sláčikové kvinteto od Dušana Martinčeka, ktoré odznelo 16. novembra m. r. v podaní Ensemble Wiener Collage v koncertnej sieni ORF vo Viedni.

T. Rácz viceprezidentom

Prezídium Svetovej asociácie akordeonistov pri Medzinárodnej hudobnej rade (UNESCO) zvolilo na svojom zasadnutí vo švédskej Aveste na sklonku minulého roka akordeonistu Tibora Rácza za svojho prvého viceprezidenta. Známy slovenský akordeonista sa takto stal už po druhýkrát členom prezídia tejto významnej medzinárodnej organizácie po tom, čo v rokoch 1985-1989 vykonával funkciu viceprezidenta jej Hudobného výboru. Táto voľba je nielen uznaním medzinárodnej autority nášho umelca, ale aj slovenskej akordeonistiky a jej bohatej tradície.

Hudobný kalendár

FEBRUÁR

3. 2. 1736 ***Johann Georg ALBRECHTSBERGER*** *- rakúsky skladateľ a teoretik - 260. výročie narodenia*

3. 2. 1941 ***Štefan HUDEC*** *- barytonista, bývalý sólista opery SND, v súčasnosti pedagóg na konzervatóriu - 55. výročie narodenia*

4. 2. 1781 ***Jozef MYSLIVEČEK*** *- český skladateľ - 215. výročie úmrtia*

6. 2. 1926 ***Siloš POHANKA*** *- slovenský trúbkar, dirigent a vedúci svojho tanečného orchestra - 70. výročie narodenia*

8. 2. 1981 ***Helena BARTOŠOVÁ-SCHÜTZOVÁ*** *- česká sopranistka, bývalá významná sólistka opery SND v Bratislave - 15. výročie úmrtia*

12. 2. 1931 ***Miloš LÁNIK*** *- slovenský skladateľ, autor tanečných piesní a hudobný redaktor Slovenskej televízie - nedožité 65. výročie narodenia*

12. 2. 1896 ***Ambroise THOMAS*** *- francúzsky skladateľ, autor slávnej opery Mignon - 100. výročie smrti*

13. 2. 1986 ***Kornel SCHIMPL*** *(otec dirigenta K. Schimpla) - slovenský hudobný pedagóg na Učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule - 110. výročie narodenia*

13. 2. 1886 ***Bedřich DOBRODINSKÝ*** *- český harfista, pedagóg, publicista a skladateľ - 100. výročie narodenia*

15. 2. 1926 ***Kvetica TURIANSKÁ*** *- slovenská klavíristka a pedagogička - 70. výročie narodenia*

16. 2. 1896 ***Alexander BRAILOWSKY*** *- americký klavírista ukrajinského pôvodu - 100. výročie narodenia*

17. 2. 1856 ***Ján Evangelista ZELINKA*** *- český skladateľ - 140. výročie narodenia*

18. 2. 1956 ***Gustave CHARPENTIER*** *- francúzsky skladateľ, autor slávnej opery Louisa - 40. výročie úmrtia*

18. 2. 1986 ***Václav SMETÁČEK*** *- český dirigent - 10. výročie úmrtia*

19. 2. 1971 ***Ferdinand KRČMÁŘ*** *- český basista, dlhoročný sólista opery SND v Bratislave - 15. výročie úmrtia*

19. 2. 1916 ***Michal PIROŠKA*** *- slovenský cimbalista - 80. výročie narodenia*

21. 2. 1916 ***Marka MEDVECKÁ*** *- slovenská sopranistka, muzikologička, romantistka, pedagogička na bratislavskom Konzervatóriu a bývalá sólistka opery SND v Bratislave - nedožité 80. narodeniny*

21. 2. 1836 ***Léo DELIBES*** *- francúzsky skladateľ, autor populárnych baletov Sylvia a Coppélia - 160. výročie narodenia*

24. 2. 1946 ***Jiří BĚLOHLÁVEK*** *- český dirigent - 50. výročie narodenia*

26. 2. 1891 ***Charles MUNCH*** *- francúzsky dirigent, dlhoročný šéf Bostonskej filharmónie - 105. výročie narodenia*

26. 2. 1971 ***Jozef BERG*** *- český skladateľ, teoretik a publicista - 25. výročie úmrtia*

26. 2. 1986 ***Karel VLACH*** *- český dirigent tanečnej hudby - 10. výročie úmrtia*

27. 2. 1896 ***Fraňo DOSTALÍK*** *- slovenský pedagóg a skladateľ - 100. výročie narodenia*

28. 2. 1916 ***Gejza TOPERCZER*** *- slovenský klavírista a skladateľ - 80. nedožité výročie narodenia*

28. 2. 1941 ***PhDr. Etela ČÁRSKA*** *- slovenská muzikologička, kritička, redaktorka Slovenského rozhlasu - 55. výročie narodenia*

KONKURZ

Riaditeľ Slovenskej filharmónie v Bratislave vypisuje konkurz do Slovenského komorného orchestra na tieto miesta:

- **husle**
- **viola**
- **violončelo**
- **kontrabas**

Konkurz sa uskutoční 13. 2. 1996 o 10.00 h v SF. Prihlášky so životopisom, s uvedením vzdelania a umeleckej praxe prijíma a informácie poskytuje Kancelária riaditeľa, ref. pers. čin., Medená 3, 816 01 Bratislava.

Obohatením kultúrneho života Bratislavy je inšpirujúca a umelecky hodnotná ponuka podujatí Francúzskeho inštitútu v Bratislave. Koncerty, literárne a divadelné projekty, výstavy vždy zaujmú netradičným, nekonvenčným prístupom. Najväčší tohtoročný projekt - koncertné uvedenie či znovuoživenie zabudnutej veľkoopery francúzskeho skladateľa 19. storočia Emmanuela Chabriera ,Gwendoline sa v spolupráci so Slovenskou filharmóniou uskutočnilo v polovici januára (recenziu prinesieme v nasledujúcom čísle), ďalšie zaujímavé koncerty pripravuje Francúzsky inštitút i v ďalších mesiacoch, najbližšie už vo štvrtok a piatok (8. a 9. februára) opäť v spolupráci so SF Faustovo prekliate H. Berlioza pod taktovkou J. Kaltenbacha. Z ostatnej januárovej ponuky zaujala výstava vynikajúceho francúzskeho fotografa **Gérarda Uférasa** venovaná opere v Galérii Francúzskeho inštitútu. G. Uféras sa fotografickým reportážam zo sveta opery venuje už niekoľko rokov, v r. 1991 dostal cenu BP Arts journalism award za najlepšiu reportáž z oblasti umenia a jeho práce vyšli aj v knihe fotografií venovanej opere. Na zobrazenej snímke je záber G. Uférasa z prestávky Hoffmanových poviedok vo Veľkom divadle v Ženeve.

KONKURZ

Riaditeľ Slovenského národného divadla v Bratislave vypisuje konkurz na obsadenie voľných miest v orchestri Opery a Baletu v nasledovných skupinách:

- zástupca ved. II. huslí
- II. klarinet s pov. basklarinetu.

Konkurz sa bude konať dňa 11. 3. 1996 o 9.00 h v skúšobni orchestra v historickej budove Opery SND na IV. poschodí. Písomné prihlášky posielajte najneskôr do 5. 2. 1996 na adresu: Orchestrálna kancelária Opery SND, Gorkého 4, 815 86 Bratislava.

slovenská filharmónia

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA oznamuje návštevníkom, že abonentné vstupenky na II. poradie Zlatého cyklu SF/A a SF/B koncertnej sezóny 1995/96 si môžu zakúpiť v dňoch od 5. do 16. februára 1996.

CENY VSTUPENIEK:

Zlatý cyklus SF/A	Zlatý cyklus SF/B
580,- až 824,- Sk	640,- až 936,- Sk
363,- až 515,- Sk - 50% zľava	400,- až 585,- Sk - 50% zľava

Zľavy: študenti držitelia ISEC a EURO '26, ZŤP-S, vojaci, nezamestnaní - zľava 50 %

POKLADŇA:

Pokladňa Slovenskej filharmónie je otvorená denne od 13.00 do 18.00 h a vždy hodinu pred začiatkom koncertu
Palackého 2 (Reduta - foyer), 816 01 Bratislava
tel.: 533 33 51 kl. 233
Abonentné vstupenky je možné rezervovať aj telefonicky na č. 533 54 13 v dňoch 5.-16. februára 1996 od 13.00 do 17.00 h.

Objednávam si ..... ks časopisu HUDOBNÝ ŽIVOT na adresu:

Meno: .....

Ulica: ..... Miesto: .....

PSČ: .....

Dátum: ..... Podpis: .....

Objednávku pošlite na adresu: HUDOBNÝ ŽIVOT, Špitálska 35, 815 85 Bratislava

Celoročné predplatné 96 Sk, polročné 48 Sk.

OBJEDNÁVKA

Kedy Kde Čo

7. február

SND Bratislava P. I. Čajkovskij: Labutie jazero (19.00)
NS Bratislava L. Tolcsvay: Evanjelium o Márii (19.00)
ŠD Košice O. Nedbal: Poľská krv (19.00)

8. február

SND Bratislava G. Verdi: Trubadúr (19.00)
NS Bratislava L. Tolcsvay: Evanjelium o Márii (19.00)
ŠKO Žilina Fašiangový koncert; G. Pittnerová, J. Benedik, dir. P. Niňaj; operetné a muzikálové melódie (19.00)
ŠF Košice *J. Haydn, J. S. Bach, D. Šostakovič;* M. Škuta - klavír, dir. R. Stankovský (19.00)
SF Bratislava *H. Berlioz: Faustovo prekliatie;* SF, SFZ, D. Vejzovic - mezzosoprán, J. L. Maurette - tenor, P. Mikuláš- bas (19.30)

9. február

SND Bratislava P. I. Čajkovskij: Luskáčik (17.00)
SF Bratislava program ako 8. 2. (19.30)
NS Bratislava L. Tolcsvay: Evanjelium o Márii (19.00)
ŠKO Žilina program ako 8. 2. (19.00)

10. február

SND Bratislava I. Kupkovič: Trojruža (11.00)
NS Bratislava W. Russel: Pokrvní bratia (19.00)
ŠO Banská Bystrica G. Verdi: Luisa Miller (18.30)
ŠD Košice G. Verdi: La Traviata (19.00)

11. február

NS Bratislava W. Russel: Pokrvní bratia (19.00)
Mirbachov palác Bratislava *T. Andrašovan, B. Urbanec, Š. Jurovský, I. Parík, P. Bagin, O. Ferenczy;* M. Andrašovanová, E. Holičková - soprán, P. Koppál - tenor, P. Mikuláš - bas, E. Fischerová, E. Strelcová, Ľ. Marcinger - klavír - koncert SSSk RSH (10.30)
ŠKO Žilina Nedeľné matiné pre rodičov s deťmi - Vznik a vývoj populárnej hudby; The Young swing generation, dir. M. Belorid (10.30)

12. február

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
NS Bratislava W. Russel: Pokrvní bratia (19.00)

13. február

SND Bratislava G. Bizet: Carmen (19.00)
NS Bratislava F. Lehár: Gróf z Luxemburgu (19.00)
ŠO Banská Bystrica G. Puccini: Madame Butterfly (18.30)
ŠF Košice Café koncert fy JUSTINA + ŠFK - program ku dňu zaľúbených; dámske kvarteto RAGTIME, J. Hudák - klavír (19.00)

14. február

SND Bratislava A. Adam: Giselle (19.00)
NS Bratislava F. Lehár: Paganini (19.00)
SF Bratislava *W. A. Mozart, J. Haydn, L. van Beethoven;* T. Jánošík - flauta, J. Boušková - harfa (19.30)
ŠD Košice G. Verdi: Nabucco (19.00)
Poprad hotel Satel *Bach, Teleman, Zeljenka...,* V. Strnisková, I. Hrabinský, P. Michalica (19.30)

15. február

SND Bratislava C. Debussy: Pelléas a Mélisanda (19.00)
SF Bratislava *G. F. Händel, W. A. Mozart, P. I. Čajkovskij;* SKO, A. Jablokov (19.30)
ŠF Košice *M. P. Musorgskij, J. Haydn, P. I. Čajkovskij;* M. Červenák - violončelo, dir. Ch. O. Munroe (19.00)

16. február

SND Bratislava P. I. Čajkovskij: Luskáčik (17.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grandhotel (19.00)
ŠD Košice P. I. Čajkovskij: Labutie jazero (19.00)

17. február

SND Bratislava J. Offenbach: Hoffmannove poviedky (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grandhotel (19.00)
SF Bratislava J. *Sibelius, A. Dvořák;* E. Danel, M. Dočolomanský, dir. M. Košík (17.00)
ŠO Banská Bystrica G. Verdi: La Traviata (18.30)

18. február

NS Bratislava F. Lehár: Gróf z Luxemburgu (19.00)

19. február

NS Bratislava F. Lehár: Paganini (19.00)

20. február

NS Bratislava A. L. Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)
ŠD Košice O. Nedbal: Poľská krv (19.00)
ŠO Banská Bystrica P. I. Čajkovskij: Eugen Onegin (18.30)
Prievidza, ZVŠ Bratislavské dychové trio; *Mozart, Dušek, Ibert, Dibák* a ď. (18.00)

21. február

SND Bratislava Karneval, Paganini, Šeherezáda, balet (19.00)
NS Bratislava A. L. Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)
SF Bratislava *Suchoň, Mozart, Marcello, Rossini, Der Roost;* E. Danel, Cappella Istropolitana, Guy De Mey, tenor; W. Boeykens, klarinet (19.30)
ŠD Košice G. Verdi: Nàbucco (19.00)
Bardejovské kúpele LD Astória Bratislavské dychové trio; *Dušek, Mozart, Ibert, Dibák* a ď. (19.30)

'96 ROK SLOVENSKEJ HUDBY

6. február

SF Moyzesova sieň Bratislava *E. Krák: Sláčikové kvarteto* (premiéra); Moyzesovo kvarteto (19.30)
Topoľčany Vokálny recitál zo slovenskej piesňovej tvorby - P. Koppal, tenor; E. Strelková, klavír (18.00)

8. a 9. február

ŠKO Žilina Výber z operetných melódií G. Dusíka; ŠKO (19.00)

10. február

Konzervatórium Žilina Koncerty z tvorby P. Kršku (19.00)

11. február

Mirbachov palác Bratislava *T. Andrašovan: Zašumeli borovice, B. Urbanec: Túžba po domove, Š. Jurovský: Muškát, I. Parík: Čas odchodov, P. Bagin: Tri spevy pre soprán a klavír na poéziu M. Válka, O. Ferenczy: Tri sonety zo Shakespeara;* M. Andrašovanová, E. Holičková, P. Koppal, P. Mikuláš, E. Fischerová, E. Strelková, Ľ. Marcinger (10.30)

29. február

ŠF Košice *J. Geršák: Zuzanka Hraškovie* (19.00)
SRo Bratislava Slávnostná verejná nahrávka folklórnych skupín a sólistov na úvod 30. ročníka Klenotnice ľudovej hudby

HUDOBNÝ ŽIVOT - dvojtýždenník. Vychádza vo Vydavateľstve OBZOR, š. p., Špitálska 35, 815 85 Bratislava, šéfredaktor PaedDr. Marián Jurík. Redakcia: Lýdia Dohnalová, Martina Hanzelová, technická redaktorka: Eva Zemánková. Adresa redakcie: Špitálska 35, 815 85 Bratislava, tel. 36 83 06, 36 12 51-5, fax: 36 83 06. Tlačia: Nitrianske tlačiarne, š. p., 949 01 Nitra. Rozširuje Prvá novinová spoločnosť. Ústredná expedícia dovoz tlače, Pribinova 25, 813 81 Bratislava. Objednávky na predplatné prijíma redakcia časopisu a odbytové oddelenie Vydavateľstva OBZOR. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Podávanie novinových zásielok povolené RPP BA - Pošta BA 12, dňa 23. 9. 1993, j. č. 102/93. Indexné číslo: 492 15.